

PÉNZÜGYI-
ÉS
KÖZIGAZGATÁSJOGI
DÖNTVÉNYTÁR

SZERKESZTIK:

DR MATTYASOVSKY PÁL
UTÉLŐTÁBLAI BÍRÓ

IFJ. DR MÁRFFY ALBIN
MINISZTERI OSZTÁLYTANÁCSOS

Kiadja a Jogtudományi Közlöny szerkesztősége

ÚJ FOLYAM III.

I. KÖTET

(1948)

BUDAPEST 1949
HIRLAP, SZAKLAP- ÉS KÖNYVKIADÓ R. T.

Kiadásért felel: Dr. Kádár Miklós

487659. Athenaeum, Budapest

Felelős: Gorszky Tivadar igazgató

RENDSZERES TARTALOMMUTATÓ

(A baloldali számok a döntvények sorszámainak, a jobboldali számok az oldalak számait jelentik.)

Pénzügyi jog

Egyszeri vagyondézsma.

36. A vagyondézsma alapjának utólagos helyesbítésével kapcsolatban a kincstárnak biztosított jog a vagyondézsma alanyát is megilleti. 1.483/1948, P. sz. 18

Együttes kereseti és jövedelemadó.

6. Az adó megrövidítésére alkalmas bevallás, vagy nyilatkozat esetében a kereseti- (együttes kereseti- és jövedelem-) jövedelem- (jövedelemtöbblet-) és vagyonadó pótkivetéséhez való jog az elévülési időn belül akkor is megnyílik, ha az adóalapot becslés útján állapították meg. (397. sz. jogegységi megállapodás.) 3
7. A házbirtokból eredő jövedelmet nem teszi járadékjellegűvé az, hogy végrehajtási zár (zárgondnoki kezelés) alatt álló ingatlanból származik, tehát az ilyen jövedelem után nem lehet kereseti adót kivetni (2.290. sz. E. H.) 3
8. A bolgármódon kertészkedő földtulajdonosnak csak a termelvényeinek üzletszerű árusításából származó bevétele esik együttes kereseti- és jövedelemadó alá. (399. sz. jogegységi megállapodás.) 3
9. Az építési vállalkozó által az alvállalkozóknak kifizetett összeg nem vonható le együttes kereseti- és jövedelemadóköteles nyersbevételeiből. (400. sz. jogegységi megállapodás.) 3
10. Az adókötelezettség a panasz során akkor is vitássá tehető, ha az adóalany a kivetés ellen jogorvoslattal nem élt, azt azonban az adófelsőszólamlási bizottság az 5.890/1946. M. E. sz. r. 23. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta. (2.335. sz. E. H.) 4
11. A külföldről származó osztalékjövedelem nem tárgya az együttes kereseti- és jövedelemadónak. (2.336. E. H.) 4

12. Az adófelszólamlási bizottságnak az adózó által felhozott tény-
állításokat vizsgálnia, a bizonyítékokat pedig mérlegelnie kell, és
ennek a határozat indokolásából ki kell tűnnie. (2.338. sz. E. H.) 4
13. Alkalmoszerű foglalkozásnál az adókötelezettség csak tárgyi
adatok alapján állapítható meg. (615/1948. P. sz.) 4
14. A földadó alá tartozó ingatlan terményeinek piaci árusítása
akkor is mentes az együttes kereseti- és jövedelemadó alól, ha a
tulajdonos a feleséerbe adott ingatlanai után, felesér fejében
kapott termékeket árusítja ily módon. (4.152/1947. P. sz.) 5
- 69., 83. A bérszántás nem időszaki foglalkozás. (470/1948. P. sz.) 36
81. Az adó- vagy illetékügyben a könyvelésre, nyilvántartásra, stb.
illetékes városi (községi) adóhivatalnál a törvényes határidőben
benyújtott magánpanaszt abban az esetben is kellő időben beadott-
nak kell tekinteni, ha az elkésletten érkezett a másodfokú ható-
sághoz. (2.855/1948. P. sz.) 36
83. A nem haszonra alakult közművelődési egyesületnek italméresi
engedély alapján befolyó jövedelme is mentes az együttes kere-
seti és jövedelemadó alól. (1.210/1948. P. sz.) 36

Forgalmi adó.

37. Művészi becsűnek és ennek folytán fényűzési forgalmi adó alá
esőnek tekintendő az olyan, már nem élő művészek által alkotott
festményeknek vámkülföldre való kiszállítása, amelyeknek az érté-
két a Szépművészeti Múzeum is nagy összegre becsülte és azokat ki-
viteli engedély alá esőnek találta. (2.298. sz. E. H.) 19
38. Helyi érdekű vasútnál egy meghatározott vonalrész vasúti üzémé-
nek ellátása fejében a Magyar Államvasutaktól kapott üzemviteli
díj, mint munkaszolgáltatás ellenértéke, általános forgalmi adó alá
esik még abban az esetben is, ha ezt az üzemviteli díjat a Magyar
Államvasutak fuvarozási illeték alá eső bevételeiből fizeti ki a
helyi érdekű vasútnak. (2.307. sz. E. H.) 19
39. A nyilvánosjogú magánközépiszkola nem tartozik az érettségi
vizsgálati díjak után általános forgalmi adót fizetni, ha az intézét
a vizsgadíj beszédésénél csak megbízottként jár el, abból nem része-
sedik és nála a beszédett összeg csak átmenő tétel. (2.309. sz. E. H.) 19
40. Valamely vámkülföldről behozott áru behozatali forgalmi adó
alapja mindig az az érték, amelyet az áru a behozatali vámkezelés
időpontjában belföldi törvényes pénzértékben kifejezve képvisel.
Ha az áru mint csereáru érkezik belföldre, úgy a kivitt árunak
a vámkezeléskor meglévő értéke az adó alapja. (2.310. sz. E. H.) 19

41. A vámkülföldről behozott és a természetben lerovandó engedély-illeték lerovása után szabadon forgalomba hozott só is egyedáru-sági sónak minősül, s ezért forgalomba hozatala mentes a forgalmi adó alól. (2.327. sz. E. H.) 19
42. I. A vevőkre áthárított anyaggazdálkodási hozzájárulás nem vonható le a forgalmi adóköteles nyersbevételből.
II. A papírgyári munkaközösség által az egyes gyáraknak térített újságpapír-árkülönbözet forgalmi adó köteles. (2.328. sz. E. H.) 20
43. A községi Földigénylő Bizottság köztestület s így a földbirtok-rendezési eljárás során általa végzett bontások és a bontási anyagok értékesítése mentes a forgalmi adó alól. (2.342. sz. E. H.) 20
44. Termelői forgalmi adóval terheltén vásárolt rönkfának gerendává történő feldolgozása termelői forgalmi adó alá eső tevékenység (2.344. sz. E. H.) 20
45. A 100/1947. P. M. sz. rendelet 15. § (5) bekezdésében felsorolt igazolt kiadások akkor is mentesek a forgalmi adó alól, ha a szállítmányozási díj általányösszegben van meghatározva. (2.345. sz. E. H.) 20
46. Cukorkaárak nyitott csomagolásban történő forgalombahozatala nem minősül kiszerezésnek. (2.346. sz. E. H.) 20
47. Az a rendelkezés, hogy az adókulcsok szerint elkülönített könyvelés hiányában minden bevételt magasabb adókulcs alá eső tevékenységből származónak kell tekinteni, nem jelenti azt, hogy a vélelemmel szemben ellenbizonyításnak nincs helye. (2.347. sz. E. H.) 20
48. I. Többfokozatú termelési tevékenységet végző textilipari vállalatnál a készáru minőségi hiánya folytán adott árengedménnyel a készáru előállításánál felhasznált fonál értéke nem csökkenthető, mert a minőségi hiány a készáru kisebb ellenértékében már kifejezésre jut, ami az alacsonyabb forgalmi adó összegében érvényesül.
II. Ugyanúgy utólagos árváltozás címén sem lehet a fonál értékét csökkenteni, mert az adóalap szempontjából a feldolgozó üzemnek való átadás időpontjában meglévő érték az irányadó, amire az utóbb következett árváltozás nem hat ki. (2.348. sz. E. H.) 21
49. Szabálytalanul megalakult véleményező bizottság adatai a forgalmi adó átalány megállapítására alapul nem szolgálhatnak. (2.349. sz. E. H.) 21
50. A mozgófénykép színházak által fizetendő »közérdekű szolgáltatás« a nyers bevételből levonható közszolgáltatás. (4.867/1948. P. sz.) 21
51. A vámtárgynak az áru kiszolgáltatásával befejezett vámkezelést

- követő megsemmisülése nem szolgáltat jogalapot a behozatali forgalmi adó törlésére, vagy visszatérítésére. (3.285./1947. P. sz.) .. 22
75. A bontásból származó fűrészáru feldarabolt állapotban történő forgalombahozatala nem esik termelési forgalmi adó alá. (624/1948. P. sz.) 33
76. A behozatali forgalmi adó alapja konpenzációs ügyleteknél akkor is a kiszállított áru belföldi forgalmi értéke, — nem pedig annak gyári előállításí ára — ha a kiszállító nem kereskedő, hanem a kiszállított áru előállítója. (2.505/1948. P. sz.) 34
77. Behozatali forgalmi adónál a vámkezelést követő utólagos kifogások érvényesítésének csak akkor van helye, ha az árura vonatkozó és a kifogás alapjául szolgáló súly és minőségbeli eltérések megnyugtatóan megállapíthatók. (1.514/1948. P. sz.) 35
78. Forgalmiadóátalánynál csak az adóalap hozható át változatlan összegben, az esetleges adókulcsváltozásokat azonban az átalány összegének megállapításánál figyelembe kell venni. (1.840/1948. P. sz.) 36
79. A behozatali forgalmiadó alapja konpenzációs ügyleteknél akkor is a kiszállított áru belföldi forgalmi értéke — nem pedig annak gyári előállításí ára — ha a kiszállító nem kereskedő, hanem a kiszállított áru előállítója. (2.505/1948. P. sz.) 36
80. A nyers gyapjúfonál matringokban való csomózása nem tekinthető kiszerelésnek. (3.702/1947. P. sz.) 36

Földadó.

1. Ha az aszálykár bejelentése kellő időben történt, a kár megállapítását nem lehet azon a címen mellőzni, hogy a termést a szemle időpontjában már betakarították. (2.314. sz. E. H.) 1
2. A távollevő birtokos ingatlanát kezelő és a birtokos érdekeit képviselő községi elöljáróság nem alanya az ingatlant terhelő földadónak. (5.106./1947. P. sz.) 1

Házadó.

3. A benzinkúttal kapcsolatos földbesüllyesztett benzintartály, valamint az elárúsítóhelyül szolgáló felépítmény, tárgyai a házadónak (2.316. sz: E. H.) 2
4. A lakrésznek háborús rongálódás által bekövetkezett időleges használhatatlanságát a hasznóérték megállapításánál is figyelembe kell venni, amennyiben a használhatatlanság a rendeletben megszabott feltételeket eléri. (2.334. sz. E. H.) 2

5. A saját használatban álló épületrészek hasznonértékét — indokolt esetben — az alaphasznonértéktől eltérően is meg lehet állapítani. (5.263/1947. P. sz.)	2
65. A fényképészeti műhely-és a sötétkamra céljára használt helyiség állandóan mentes a házadó alól. (3.096/1948. P. sz.)	27
66. A magántulajdonban lévő nyilvános gyűjtemények elhelyezésére szolgáló helyiségeket is megilleti az állandó házadómentesség. (3.734/1948. P. sz.)	27
67. A hivatalos célokra rendelt irodahelyiséget akkor is megilleti az állandó házadómentesség, ha abba időnként a hivatalos kiküldetésben eljáró tisztviselőket elszállásolják. (2.885/1948. P. sz.)	28
68. Nincs helye közüzemi költség levonásának akkor, ha a ház vízvezetéke nem közműben van bekapcsolva, hanem ú. n. kútközöségtől kapja a vízellátást. (5.392/1947. P. sz.)	28

Illeték.

56. A 6.800/1945. M. E. számú rendelet 6. §-a alapján folytatott bontóperben az eljárásban résztvevő felek pertársaknak tekintendők és az illetékért egyetemlegesen felelősek, amiből következőleg a szegénységben nem részesülő fél az egész illetéket köteles megfizetni. (980/1947. P. sz.)	23
57. A háborús események folytán a megajándékozottat az ajándékba kapott ingóságok tekintetében ért károsodásnak visszaható értékcsökkenő hatása nincsen. (3.942/1947. P. sz.)	24
58. Ha az illeték fizetésére kötelezett személy a visszterhes vagyona átruházási illetéket a bejelentésre kitűzött határidőn belül pengő értékben befizette, a végleges kiszabás alapján forintértékben fizetendő illetéknek csak azt a részét tartozik megfizetni, amely az előleges befizetés levonása után aránylagosan még kiegyenlítettlennek mutatkozik. (137/1947. P. sz.)	24

Illetménytöbbletadó.

15. A munkavállaló gyermekeinek adott és édességeket tartalmazó karácsonyi csomag értéke nem vonható illetményadó alá. (2.320. sz. E. H.)	6
16. Az egyik házastárs által a másiknak munkaellenérték címén fizetett összegeket — amennyiben rájuk nézve az együttadózás feltételei fennfórognak — nem lehet szolgálati jogviszonyból folyó, tehát illetményadó alá tartozó illetményeknek tekinteni. (2.339. sz. E. H.)	6

17. Az ügyvédi megbízás tiszteletdíjának átalányösszegben történő megállapítása — szolgálati jogviszony fennállás nélkül — nem teszi ezeket a tiszteletdíjakat illetményadókötelessé. (4.546/1947. P. sz.) 6
70. A munkavállalónak az Országos Társadalombiztosító Intézetnél történt bejelentése egymagában nem bizonyítja a szolgálati jogviszony fennállásának. (2.479/1948. P. sz.) 29

Jövedelemtöbbletadó.

33. A szülőtartásra fordított költségek csak abban az esetben vonhatók le a jövedelemadó alapjából, ha az adózó igazolja azoknak a feltételeknek a fennforgását, amelyekhez magánjogunk a szülők tartási igényét és az ivadékok kötelezettségét fűzi, vagy ha egyéb jogi kötelezettség áll fenn. (2.306. sz. E. H.) 16
34. Földbirtokosoknál egyedül a gabonatermés mennyiségének igazolása nem elegendő az elért jövedelem igazolására. (2.305. sz. E. H.) 16
35. Jövedelemtöbbletadó szempontjából a kereskedők és iparosok nyers bevételéhez akkor is hozzá kell számítani a követeléseket, ha az adózó a forgalmi adót bevételi alapján rója le. (1.578/1948. P. sz.) 17

Közadók kezelése.

59. A 338. számú jogegységi megállapodás helyébe lép:
A végrehajtó szabálytalanul jár el akkor, ha olyan lakásban, amelyben több, az illető köztartozásra nézve egymással egyetemleges fizetési kötelezettségben nem álló személy lakik, nem a hátralekos fél, hanem az ugyanazon lakásban lakó harmadik személy tulajdonát alkotó ingóságokat foglalja le. A végrehajtást szenvedő ilyen esetben nem a hátralekos fél, hanem az a harmadik személy lesz, akinek az ingóságait a végrehajtó a hátralekos fél köztartozása miatt lefoglalta. A végrehajtó e szabályellenes eljárásának orvoslása a K. K. H. Ö. 46. §-ának (2) bekezdése alapján a végrehajtási eljárás ellen irányuló panasz keretébe tartozik, amellyel az ugyanazon lakásban lakó személyek közül a végrehajtást szenvedő élhet. (398. sz. jogegységi megállapodás.) 25
60. I. A fellebbezés hatálya csak a behajtási eljárás felfüggesztésére terjed ki, azonban a fellebbezés folytán történő adótörléseknek a kamattérítésre való jogosultság szempontjából visszamenőleges hatálya nincsen.

- II. Ha azonban a fellebbezés elbírálása és a törlés eszközlése tekintetében az adóhatóságok vétkes késedelve megállapítható, a késedelemből az adózóra joghátrány nem származhat. (2.301. sz. E. H.) 26
61. A római katolikus egyházközségeket az egyházi adó kivetés joga megilleti. (2.300. sz. E. H.) 26
62. A közigazgatási bizottság adóügyi bizottsága nemcsak az együttes kezelésbe-vont, hanem minden közadók módjára behajtandó követelésre vonatkozóan hatáskörrel bír abban a tekintetben, hogy az arra illetékes hatóság jogérvényesen állapította-e meg a követelést. (2.313. sz. E. H.) 26
63. Az adó- vagy illetékügyben eljáró elsőfokú hatóságnál törvényes határidőn belül benyújtott magánpanaszt abban az esetben is kellő időben beadottnak kell tekinteni, ha az elkészen érkezett a másodfokú hatósághoz. (401. sz. jogegységi megállapodás.) 26
64. Ha a postán benyújtott panasz postára adásának időpontja a boríték elkallódása folytán nem állapítható meg, a panaszt kellő időben beadottnak kell tekinteni. (5.081/1947. P. sz.) 26

Közmunkaváltság.

52. A közmunkaváltság alapjának megállapításánál állattartástól származó jövedelem csak abban az esetben vehető figyelembe, ha az állattartás a rendes gazdálkodás körét meghaladja. (2.329. sz. E. H.) 22
53. Az a körülmény, hogy a közös háztartásban élés keretében bármelyik családtag a családfő tulajdonában lévő földbirtokot kezeli, azon gazdálkodik, a földbirtok kataszteri tiszta jövedelméhez igazodó és minden esetben a földbirtoktulajdonost terhelő közmunkaváltság fizetésére nézve, a gazdálkodó családtagot akkor nem teszi a kataszteri tiszta jövedelem után fizetendő váltság alanyává, ha valamilyen mentességi oknál (pl. korhatárnál) fogva a földtulajdonos váltság fizetésére nem kötelezett. (2.330. sz. E. H.) 22
54. A közmunkaváltság visszamenőleges felemelésének csak adócsalás, szándékos mulasztás vagy szabálytalanság esetén van helye. (2.331. sz. E. H.) 23
55. Az alkalmazott nélkül dolgozó iparos közmunkaváltsága havi négy napszámbernél kisebb összegben is megállapítható, ha igazolja, hogy jövedelme a havi négy napszámber megállapításának megfelelő összeget nem éri el. (2.332. sz. E. H.) 23

Társulati adó.

18. A társulati adó alól való alanyi mentesség a vállalat minden olyan jövedelemforrásból származó jövedelmére kiterjed, amely a vállalat alapszabályszerű céljával kapcsolatban áll, vagy ahhoz az okszerű üzletvitel elveinek szem előtt tartása folytán hozzátartozik. (2.291. sz. E. H.) 7
19. Azt, hogy valamely bányaművelést folytató társas alakulat a kereseti adónak, vagy a társulati adónak az alanya, az határozza meg, hogy a bányamű az egyes résztulajdonosok neve alatt vagy valamely cég elnevezés alatt van a bányakönyvben feljegyezve. (2.292. sz. E. H.) 7
20. A »valótlan nyilatkozat« fogalmát a hiányos és lényegére nézve a nyilatkozatból magából fel nem deríthető olyan adat is kimeríti, mely alkalmas arra, hogy az adó a törvényszerűnél kisebb összegben állapíttassék meg. (2.293. sz. E. H.) 8
21. A gyári munkarend áthágásáért kiszabott pénzbírságok csak munkásjóléti célokra fordíthatók, azok tehát a vállalatra nézve bevételt nem jelentenek. (2.294. sz. E. H.) 8
22. Korlátolt felelősségű társaságnál az üzleti működés végleges megszűnése csak a felszámolás befejezése, a végső elszámolás gyűjtési jóváhagyása és közzététele után, a cég megszűnésének kimondásával és annak a felszámolóknak részéről a Törv. 98. §-a szerint a cégbírósághoz történő bejelentésével tekinthető véglegesen bekövetkezettnek. (2.323. sz. E. H.) 8
23. I. A társulati adóelőleg befizetése nem menti fel az adózót a társulati adónak nyersbevétel alapján történő kivetéséhez szükséges bejelentés beadásának kötelezettsége alól.
II. A vállalat adózással kapcsolatos, közjogi kötelezettségen alapuló teendőinek a belső adminisztrációs munkák felhalmozódása miatt történő elmulasztása nem tekinthető vétlennek. (2.326. sz. E. H.) 8
24. A tárgyhónapra vonatkozó társulati adóelőlegnek a tárgyhónapot követő hó lejártá előtt történt befizetése esetében nincs helye késedelmi adópótlék felszámításának. (2.341. sz. E. H.) 8
25. A vevőknek fel nem számított illetékek nem vonhatók le a nyersbevételből. (2.976/1947. P. sz.) 8
26. Dohányárudáknál nem a dohánygyártmányok eladási ára, hanem a dohányárust megillető jutalék alkotja a nyersbevételt. (835/1947. P. sz.) 9
27. Tejszövetkezeteknél a tej eladási ára és nem a szövetkezetnek

regie költség fejében megmaradó összeg tekintendő nyersbevé-
telnek. (255/1948. P. sz.)..... 10

Vagyonadó.

28. Ha valamely tőketartozás nemcsak az adózót, hanem más személyt is terhel, úgy a tőketartozásnak a vagyonadóalaptól való levonhatása szempontjából vizsgálálandó a kötelezettség foka, természeté és a dologi adósnál a személyes adós vagyoni helyzete. Ha az adózó csak mellékkötelezett, nála a tartozás csak akkor vonható le, ha az a főkötelezetten be nem hajtható. (2.304. sz. E. H.) 11
29. A nőtartásdíj tőkéértéke az adóköteles vagyon értékéből levonható tőketartozás. (5.047/1947. P. sz.) 12
30. A behajthatatlanság szempontjából igazoltan kétséssé vált követeléseket a vagyonadó alapjának megállapításánál figyelmen kívül kell hagyni. (865/1948. P. sz.) 14
31. A mezőgazdasági ingatlanok értékét a kivetési körrendeletben foglalt szabályoktól eltérően, helyszíni szakértői becsléssel kell megállapítani akkor, ha az adóalany valószínűsíti, hogy a kataszteri tiszta jövedelem alapján kiszámított érték az ingatlan valódi értékét meghaladja. (1.718/1948. P. sz.)..... 15
32. Külföldivel szemben fennálló tartozások csak a hitelnyújtás és a kölcsönfelhasználás összes körülményeinek megfelelő felderítése és igazolása esetén vehetők az adóköteles vagyont terhelő tőketartozásként figyelembe. (866/1948. P. sz.)..... 15
71. A törzstagok, vagy azok hozzátartozói által a korlátolt felelősségű társaságnak nyújtott kölcsönök a hitelező törzstagnál vagy családtagnál akkor sem mentesek a vagyonadó alól, ha a hitelezett összegeket a vonatkozó rendelkezések értelmében a korlátolt felelősségű társaság vagyonadóalappjának megállapításánál a saját tőkéhez hozzászámították. (2.673./1948. P. sz.)..... 30
72. Az üzemi tőke értékét nem lehet becsléssel megállapítani akkor, ha az üzleti könyvek és a becsatolt leltár megbízhatósága ellen nem merül fel kifogás. (450/1948. P. sz.) 31
73. Pengőértékre szóló tartozások valorizációs ítélet vagy megállapodás hiányában a vagyon értékét csökkentő tőketartozásként figyelembe nem vehetők. (3.781./1948. P. sz.)..... 32
74. A pengőben keletkezett és már átértékelt követeléseket az igazolt átértékelésnek megfelelő forintösszegben kell a vagyonadó alapjának megállapításánál számításba venni. (1.312/1948. P. sz.) .. 32

RENDSZERES TARTALOMMUTATÓ

(A baloldali számok a döntvények sorszámait, a jobboldali számok az oldalak számait jelentik.)

Közigazgatásjog

Besorolás.

11. A 15.600/1947. Korm. sz. rendelet 24. §-ának (1) bekezdése szerinti besorolásnál az igazoló eljárás során az előléptetéstől határozott időre kizárt közszolgálati alkalmazottat az igazoló bizottság határozatának jogerőre emelkedése évét közvetlenül követő év január hó 1. napjáig eltelt beszámítható szolgálati ideje alapján kell fizetési osztályba és fokozatba besorolni, s az utóbbi naptól kezdve számítandó az előléptetésből kizárás időtartama, amelynek elteltével várakozási idejének számítása tovább folytatódik. (Közigazgatási Bíróság 1909. sz. E. H.) 14

Hadifogság és szolgálati járandóság.

5. A hadifogságból visszatért, szolgálattételre jelentkezett és szabályszerűen igazolt — illetve az 5.000/1946. M. E. sz. rendelet végrehajtása során állásában megtartott — közszolgálati alkalmazott részére az illetményei beszüntetése után esedékessé vált összes elmaradt illetményeit folyósítani kell. 98/1948. K. — 1948. febr. 11. 6
6. Élelmezési illetmény és nem nyugdíj jár annak, akinek férje a hadifogságban eltűnt. (3.575/1947. K. — 1948. január 21.) 8

Ideiglenes közszolgálatba állított közalkalmazott járandóságai.

21. Az 1937. évi december hó 31-i országhatáron kívül eső területről visszatért és ideiglenesen szolgálatba állított közalkalmazottnak illetményét, illetőleg nyugalomba helyezése esetében nyugdíját,

elhalálozás esetében pedig özvegyének ellátását annak a lakás-pénzosztálynak megfelelő fizetés, illetve nyugdíjba beszámítható javadalmozás összegének alapulvételével kell megállapítani, amelybe az a város (község) tartozik, ahol a közalkalmazott ideiglenes szolgálata alatt szolgálatot teljesít, vagy utolsó tényleges szolgálata alatt szolgálatot teljesített. (Közigazgatási Bíróság XVII. sz. osztályülési határozat.) 19

Ítéldbírák és ügyészek várakozási idejének megrövidítése.

2. Az ítéldbírák és ügyészek várakozási idejének a 2.500/1945. M. E. sz. rendelet hatálybalépése előtti időben történt megrövidítése esetén a megrövidítést úgy kell tekinteni, mintha az a fizetési osztály 1. vagy 3. fokozatában következett volna be. (Közigazgatási Bíróság 1898. sz. E. H.) 3

Járandóságok forintértékre átszámítása.

1. Az 1946. évi augusztus hó 1. napja előtt esedékessé vált, de az alkalmazott által önhibáján kívül eső okból fel nem vett közszolgálati járandóságot (illetmény, nyugellátás, részletetés, pótlékok segélyek stb.) az 1946. évi augusztus hó 1. napjával hatálybalépett illetmény-, nyugellátási és általában a közszolgálati járandóságokat megállapító szabályok szerint kiszámított hátralékos összeg tíz százalékaival kell forintértékben kiegyenlíteni. (715/1947. K. — 1948 január 21.) 1

Községi képviselőtestület közérdekű ügyben hozott határozata elleni fellebbezés.

24. A község képviselőtestületének közérdekű ügyben hozott határozata (jegyzőválasztás) ellen a törvényhatósági bizottság kisgyűléséhez lehet fellebbezni. (Közigazgatási Bíróság 299/1948. K. — 1948 március 3.) 24

Nyugellátási igény, özvegyi nyugdíj, családi pótlék.

7. A 6.800/1945. M. E. sz. rendelet hatálybalépése előtt elvált nőnek nem jár özvegyi nyugdíj, ha a férj utóbb el is ismerte vétkeességét. A vétkeességnek — a 6.800/1945. M. E. sz. rendelet hatálybalépése előtt — a bontóperi ítéletből kell kitűnnie. (3.575/1947. K. — 1948 január 21.) 10
8. Az az elvált nő, akinek a házassága a 6.800/1945. M. E. sz. rendelet

4. §-a alapján hozott ítélettel bontatott fel, az özvegyi nyugdíjra abban az esetben is igényjogosult, ha az eljárás adataiból kétségtelenül megállapítható, hogy a házasság felbontása kizárólag a férj hibájából történt és, a férj végleges nőtartásdíj fizetésére köteleztetett. (Közigazgatási Bíróság 1914. sz. E. H.) 11
9. Özvegyi nyugdíj nem illeti meg az elvált nőt (első feleséget), ha egyösszegű végkielégítést kapott válópere során és közjegyzői okiratban minden igényéről lemondott. (3.653./1947. K. — 1948 január 28.) 13
3. A bár szolgálaton kívül töltött, de a 4.550/1945. M. E. sz. rendelet alapján beszámított időtartam a nyugdíj alapjául beszámítható szolgálati idővel esik egy tekintet alá és így azt a nyugdíjra igénytadó legkisebb szolgálati idő megállapításánál is figyelembe kell venni. (2.191/1947. K. — 1948 január 21.) 3
6. Élelmezési illetmény és nem nyugdíj jár annak, akinek férje a hadifogságban eltűnt. (137/1948. K. — 1948. március 10.) 8
10. Amennyiben a gyermek ellátottsága megszűnik, a családi pótlék csak abban az esetben utalványozható ki a legközelebbi hó 1. napjától, ha az igénybejelentés 30 napon belül megtörtént, késedelmes, vagyis 30 napon túl történt bejelentés esetén azonban a családi pótlék csak a bejelentés napját követő hó 1. napjától kezdve jár. (Közigazgatási Bíróság 1913. sz. E. H.) 14

Szolgálaton kívül és katonai szolgálatban töltött idő beszámítása.

4. A 200/1945. M. E. sz. rendelettel hatályon kívül helyezett 1939. IV. t.-c. alapján elbocsátott közzolgálati alkalmazott tényleges szolgálati viszonya az elbocsátással de jure nem szűnt meg, ezért jogos igénye az elbocsátásától (az említett törvény alapján történt nyugdíjazásától) jogérvényes nyugdíjazásáig szolgálaton kívül töltött ideje beszámítására. (1.579/1947. K. — 1948 február 10.) ... 5
19. A polgári közzolgálatot megelőző tényleges katonai szolgálat hozzászámításánál (1912. LXV. t.-c. 17. §) is alkalmazandó a 2.500/1945. M. E. sz. rendelet 25. §-ának (5) bekezdése, tehát ilyen esetben a hozzászámításnál nem a ténylegesen teljesített katonai szolgálati időtartamát kell számításba venni, hanem a nyugdíjba beszámítható szolgálati időt a tényleges katonai szolgálat megkezdése évének január hó 1. napjától kell számítani. (Közigazgatási Bíróság 1900. sz. E. H.) 19
20. A fegyverszüneti egyezmény létrejötté utáni időben teljesített katonai szolgálat, a nyugdíjba beszámítható szolgálati időhöz a hadiév hozzászámításáról szóló 4.240/1943. M. E. sz. rendelet

- szempontjából csak abban az esetben jöhet figyelembe, amennyiben a közzolgálati alkalmazott katonai szolgálatát a Németország elleni háborúban teljesítette és mindazoknak a feltételeknek megfelelt, amelyeket a hivatkozott rendelet a hadiév számításának előfeltételéül megállapított. (Közigazgatási Bíróság 1901. sz. E. H.) 19
22. Az 1912: LXV. t.-c. 13. §-ának (2) bekezdésében foglaltak alkalmazásánál, vagyis az egyhuzamban szabadságon töltött egy év megállapításánál, több részletben kivett szabadság esetén a közbeszóleg tényleges szolgálatban töltött időt csak akkor lehet a szabadság megszakításának tekinteni, ha ez a szabadságon töltött időnek a felét eléri vagy meghaladja. (Közigazgatási Bíróság 1902. sz. E. H.) 20

Törvényellenes titkos szavazás kis- és nagyközségekben állások betöltésénél.

23. Az a körülmény, hogy kis- és nagyközségekben az előjáróság, valamint a segéd- és kezelőszemélyzet választása az 1886: XXII. t.-c. 72., 79. és 80. §-ainak rendelkezése ellenére titkos szavazás útján történt, a választás megsemmisítésére egymagában okul nem szolgálhat. (Közigazgatási Bíróság XIV. sz. osztályülési határozat) 20

Végelbánás alá vonás.

12. Az 5.000/1946. M. E. sz. rendelet alapján végelbánás alá vont ellátásra jogosult közzolgálati alkalmazottaknak az illetményhez való igényük annak a hónapnak az utolsó napjával, amely hónapban a szolgálat köteléke alól felmentésük megtörtént, akkor is megszűnik, ha addig a nyugdíjuk vagy végkielégítésük még nem állapítottatott meg és az erről szóló értesítés a részükre még nem kézbesítettett. (Közigazgatási Bíróság XVIII. sz. osztályülési határozat.) 14
13. Az 5.000/1946. M. E. sz. rendelet alapján a tényleges szolgálatból elboosátott, végelbánás alá vonni rendelt, rendszeresített állást betöltő, de öt évet meghaladó beszámítható szolgálati idővel nem rendelkező közzolgálati alkalmazottakat is megilleti a beszámítható javadalmazás négy havi összegével felérő végkielégítés, tekintet nélkül arra, hogy az ilyen közzolgálati alkalmazott teljesen munka- és keresetképtelen-e vagy sem. (Közigazgatási Bíróság XIX. sz. osztályülési határozat.) 14

Végkielégítés.

14. Ideiglenes alkalmazott végkielégítése nem jogosult akkor sem, ha az 5.000/1946. M. E. sz. rendelet alapján történt létszámcsökentés során állásából végelbánás alá vonás mellett bocsátották el. (168/1948. K. — 1948 április 7.)..... 15
15. A rendszeresített álláson alkalmazott volt díjnok a 2.500/1945. M. E. sz. rendelet hatálybalépésekor, az 1945. évi április hó 1. napján végleges minőségű alkalmazottá vált, s az 5.000/1946. M. E. sz. rendelet alapján végelbánás mellett történt elbocsátása esetén végkielégítésre támasztott igénye az alkalmazás ideiglenessége, illetve volt díjnoki minősége miatt el nem utasítható. (Közigazgatási Bíróság XX. sz. osztályülési határozat) 16
16. Attól az alkalmazottól, akit végleges díjnoki alkalmazásból ideiglenes jellegű kezelővé neveztek ki, a 2.500/1945. M. E. sz. rendelet alapján történt fizetési osztályba sorolása után már nem lehet az ellátást (végkielégítést) abból az okból megtagadni, hogy alkalmazása ideiglenes volt. (Közigazgatási Bíróság XXI. sz. osztályülési határozat.) 17
17. Az 5.000/1946. M. E. sz. rendelet alapján elbocsátott és végelbánás alá vont közalkalmazott végkielégítésének összegét, ha a tényleges szolgálat köteléke alól 1946. évi július 31. napja után mentették fel, az utóljára élvezett fizetésének megfelelő, nem pedig a végkielégítés kifizetésének időpontjában levő rendelkezések szerint járó beszámítható javadalmasítás alapulvételével kell megállapítani. (Közigazgatási Bíróság 1904. sz. E. H.) 17
18. Az 5.000 M. E. sz. rendelet alapján végelbánás mellett elbocsátott és végkielégítésre jogosult közszolgálati alkalmazottak végkielégítésének megállapításánál is, — mint általában a közszolgálati alkalmazottakat megillető végkielégítés összegének megállapításánál (8.900/1946. M. E. sz. rendelet 2. § (1) és (2) bek.) beszámítható javadalmasításuk 60%-át kell alapul venni. (153/1948. K. — 1948. április 2.) 17

BETŰRENDES TÁRGYMUTATÓ

(A számok az oldalak számait jelentik)

Pénzügyi jog

- Adóelőleg fizetési kötelezettség 8.
Adófelszámolási bizottság indokolási kötelezettsége 4.
Adókötelezettsége ügyvédi tiszteletdíjnak 6.
Adókötelezettség vitatása a panasz során 4.
Adókulcs elkülönített könyvelés hiányában 20.
Adómentessége időnként lakás céljára használt irodahelyiségnek 28.
Anyaggazdálkodási hozzájárulás 20.
Árendmény többfokozatú termelési tevékenységet végző vállalatnál 21.
Átértékelt pengőkövetelések 32.
- Bányavállalat adóztatása 7.
Behozatali forgalmiadó alapja 34.
— forgalmiadónál utólagos kifogások érvényesítése 35.
— forgalmiadó kompenzációs ügyleteknél 36.
- Benzinkút mint házadó tárgya 2.
Bérszántás 29.
Bírság munkarend áthágásáért 8.
Bolgárkertész adókötelezettsége 3.
Dohányárudák nyersbevétele 9.
Egyházközség adóketési joga 26.
Építési vállalkozónál nyersbevétel 3.
Felesbérbe kapott termények értékesítése 5.
Féllebbezés halasztó hatályának terjedelme 26.
Fényűzési forgalmiadó alá eső festmények 19.
Forgalmiadó alapja vámkülföldrőlbehozott árunak 19.
Forgalmiadó kötelezettsége vasúti üzem ellátásáért kapott díjnak 19.
— mentessége bontásból származó fűrészárúnak 33.

- Forgalmiadó mentessége egyedáru-
sági sónak 19.
— átalány 36.
- Főbérlő, társbérlő, albérlő végrehaj-
tás elleni panaszjoga 25.
- Földigénylő bizottság forgalmiadó
mentessége 20.
- Földbirtok jövedelme 16.
- Haszonérték** háborús kár esetén 2.
- Háborús kár és értékmegállapítás
24.
- Házadómentessége fényképészeti
műhelynek 27.
— nyilvános magángyűjteménynek
27.
- Házastársnak fizetett munkabér il-
letményadó alóli mentessége 6.
- Illetékek levonása a nyersbevétel-
ből 8.
- Karácsonyi csomag** munkavállaló
gyermekének 6.
- Késedelmi adópótlék 8.
- Kétes követelések 14.
- Követelések számításbavétele 17.
- Közérdekű szolgáltatás levonása
21.
- Közigazgatási bizottság hatásköre
26.
- Közmunkaváltság és állattartásból
származó jövedelem 22.
— és földbirtokot kezelő családtag
22.
— visszamenőleges felemelése 23.
— alkalmazott nélkül dolgozó ipa-
rosnál 23.
- Közművelődési egyesület illeték-
mentessége 36.
- Községi eljáróság mint távollévő
birtokos képviselője 1.
- Közüzemi költség levonása az alap-
bérből 28.
- Külföldről származó osztalékjöve-
delem 4.
- Magániskolák** által beszedett érett-
ségi vizsgálati díj 19.
- Megegyezéses bontópernél házaselek
egyetemleges kötelezettsége ille-
tékért 23.
- Mezőgazdasági ingatlanok értéke-
lése 15.
- Munkavállaló OTI-nál való bejelen-
tése 29.
- Nőtartásdíj** tőkeértéke mint tőke-
tartozás 11, 12.
- Nyersbevétel tejszövetkezeteknél
10.
- Nyersgyapjúfonal csomózása 36.
- Nyitott csomagolású cukorkaáruk
forgalomba hozatala 20.
- Panasz beadásának helye 63.
— elkésett érkezése a másodfokú
hatósághoz 36.
— postára adása 26.
- Pengőben kifizetett illeték beszámí-
tása 24.
- Pengőértékre szóló tartozások 32.
- Rönkfa** feldolgozása 20.
- Szabálytalanul megalakult vélemé-
nyező bizottság 21.
- Szállítmányozási díj átalányösszeg-
ben 20.
- Szülőtartásra fordított költségek le-
vonása 16.
- Tartozás** külföldivel szemben 15.

- Társulati adónál bejelentési köte-
lezettség 8.
- Tőketartozás többeket terhelő 11.
- Utólagos árváltozás 21.
- Üzemi tőke értékelése könyvelés
esetén 31.
- Vagyonadója kft. törzstagnak 30.
- Vagyondézsma utólagos helyesbítése
18.
- Valótlan nyilatkozat fogalma 8.
- Vámkezelt tárgy megsemmisülése
22.
- Végrehajtás elleni panaszjog 25.
- Zárlati kezelés alatt álló ingatlan
jövödelme 3.
-

BETŰRENDES TÁRGYMUTATÓ

(A számok az oldalak számait jelentik)

Közigazgatásjog

Besorolás 14.	Közszolgálati alkalmazott 4, 5, 14, 17, 18.
Családi pótlék 14.	Közszolgálati járandóság 1, 19.
Élelmezési illetmény 8.	Nyugellátási igény 3, 10.
Fellebbezés közérdekű ügyben 24.	Özvegyi nyugdíj 10, 11, 13.
Hadifogság 6., 8.	Szabadságon töltött idő megszakítása 20.
Ideiglenes alkalmazott 15, 17.	Szolgálaton kívül töltött idő beszámítása 4.
Igazoló bizottság 14.	Várakozási idő 3.
Katonai szolgálati idő beszámítása 19.	Végelbánás alá vonás 14, 16, 18.
	Végkielégítés 15, 16, 17.

A JOGTUDOMÁNYI KÖZLÖNY

PÉNZÜGYIJOGI DÖNTVÉNYTÁRA

Szerkeszti: ifj. dr. Márffy Albin

I. Földadó.

1. Aszálykár figyelembevétele.

Ha az aszálykár bejelentése kellő időben történt, a kár megállapítását nem lehet azon a címen mellőzni, hogy a termést a szemle időpontjában már betakarították. (2314. sz. E. H.)

2. Elhagyott birtokot kezelő község nem alanya a földadónak.

A távollévő birtokos ingatlanát kezelő és a birtokos érdekeit képviselő községi előljáróság nem alanya az ingatlan terhelő földadónak.

Indokolás. A földadóról szóló 1927. évi 100. P. M. számú Hivatalos Összeállítás (továbbiakban F. H. Ö.) 70. §-ában foglalt rendelkezések nem adnak lehetőséget arra, hogy az eredetileg B. N.-ra és birtoktársaira kivetett búzaföldadó U. községre irassék elő.

A búzaföldadó kivetéséről rendelkező 4.300/1945. M. E. számú rendelet 6. § (1.) bekezdése értelmében ugyanis a földadó a tényleges birtokos által fizetendő, viszont a F. H. Ö. 6. § (2.) bekezdése világosan kimondja, hogy tényleges birtokosnak a tulajdonost, illetőleg a hasznélvezőt kell tekinteni.

A magyar magánjog értelmében viszont tulajdonos az, akit a törvénynek és mások jogainak korlátai között teljes és kizárólagos jogi hatalom illeti tulajdonának tárgyán; hasznélvező pedig az, aki a hasznélvezet tárgyának minden gyümölcsét szedheti és egyéb hasznait élvezi.

Az idézett 70. § alapján azonban ezek a jogok a községi előljáróságot nem illetik meg; ugyanis e § értelmében az adózó távollétében a községi előljáróság — amennyiben az adózó az ingatlan kezeléséről nem rendelkezett — csak nevezett érdekeit képviseli s az ingatlan hasznosításáról gondoskodni, a bevételt számszerűleg kezelni és gyümölcsöztetni és abból »közterheket fedezni« tartozik, — tehát lényegében megbízottja, vagyonkezelője a távollévő adózónak, de semmiképpen sem válik az ingatlan tulajdonosává vagy hasznélvezőjévé. (5.106/1947. P. sz.)

II. Házadó.

3. Benzinkút a házadó tárgya.

A benzinkúttal kapcsolatos földbesüllyesztett benzintartály, valamint az elárusítóhelyül szolgáló felépítmény, tárgyai a házadónak (2316. sz. E. H.)

4. Háborús kár figyelembevétele haszonérték megállapításánál.

A lakrésznek háborús rongálódás által bekövetkezett időleges használhatatlanságát a haszonérték megállapításánál is figyelembe kell venni, amennyiben a használhatatlanság a rendeletben megszabott feltételeket eléri. (2334. sz. E. H.)

5. Haszonérték megállapítása.

A saját használatban álló épületrészek haszonértékét — indokolt esetben — az alaphaszonértéktől eltérően is meg lehet állapítani.

Indokolás. A házadóról szóló 8.790/1946. M. E. számú rendelet 12. § (1.) bekezdése értelmében a bérbé nem adott épületek (épületrészek) adóalapja a tényleg bérbeadottak bérével történt összehasonlítás útján megbecsült haszonérték. Ez pedig azt jelenti, hogy a saját használatban álló lakások adóalapjának megállapításánál ugyanúgy kell eljárni, mint a bérbeadottaknál. A bérbeadott lakások és más helyiségek bérének szabályozása tárgyában kiadott 8.000/1946. M. E. számú kormányrendelet 2. §-a a fizetendő bér tekintetében úgy rendelkezik, hogy ez az alaphérbé, vagyis a bérleménynek az 1939. évi szeptember hó 1. napján pengő értékben érvényben volt béréhez igazodik. A fentebb kifejtettek értelmében tehát a saját használatban álló lakás adóalapjának megállapításánál is az alaphérből illetőleg alaphaszonértékből kell kiindulni.

A H. R. rendelkezéseiből nem következik, hogy a nem bérbeadás útján hasznosított, hanem saját használatban álló épületrészek haszonértékét ne lehessen a H. R. hatálya alatt is az alaphaszonértéktől eltérően megállapítani, ha ezt a H. R. 12. § (1.) bekezdése alapján eszközölt — korlátozott bérú bérleményekhez történt — összehasonlítás indokolja.

A panaszos esetében tehát nem azt kell vizsgálni, hogy mennyi volt a panaszos használatban álló lakásának 1943. évre megállapított haszonértéke, sem pedig, hogy arányosítás esetében az összehasonlításnál figyelembe vett bérlakás 1943. évi tényleges bére milyen összegben volt meg-

állapítva, hanem, hogy panaszos lakásának 1939. évi szeptember hó 1-én jogerősen megállapított haszonértéke arányban áll-e ugyanabban az időben bérbeadott hasonló kötött bérű bérlemény tényleges bérével. Amennyiben ennek a becslésnek az eredménye az volna, hogy a saját használatban álló lakás haszonértéke alacsonyabb vagy magasabb, mint a bérbeadott bérlemény tényleges bére, ebben az esetben a H. R. 12. §(1.) bekezdésében foglaltakra történt hivatkozással el lehet térni az 1939. évi szeptember hó 1-i alaphaszonértéktől és részletesen megindokolt — az összehasonlításnál figyelembe vett bérlakások megemlítésével szerkesztett — határozattal kell az alaphaszonértéket megállapítani. (5.263/1947. P. sz.)

III. Együttes kereseti- és jövedelemadó.

6. A kincstár pótkivetéséhez való joga.

Az adó megrövidítésére alkalmas bevallás, vagy nyilatkozat esetében a kereseti- (együttes kereseti- és jövedelem-) jövedelem- (jövedelemtöbblet-) és vagyonadó pótkivetéséhez való jog az elévülési időn belül akkor is megnyílik, ha az adóalapot becslés útján állapították meg. (397. sz. jogegységi megállapodás.)

7. Végrehajtási zár alatt álló házingatlanból származó jövedelem.

A házbirtokból eredő jövedelmet nem teszi járadékjellegűvé az, hogy végrehajtási zár (zárgondnoki kezelés) alatt álló ingatlanból származik, tehát az ilyen jövedelem után nem lehet kereseti adót kivetni (2290. sz. E. H.)

8. Bolgárkertész adókötelezettsége.

A bolgármódon kertészkedő földtulajdonosnak csak a termelvényeinek üzletszerű árusításából származó bevétele esik együttes kereseti- és jövedelemadó alá. (399. sz. jogegységi megállapodás.)

9. Nyersbevétel építési vállalkozónál.

Az építési vállalkozó által az alvállalkozóknak kifizetett összeg nem vonható le együttes kereseti- és jövedelemadóköteles nyersbevételéből. (400. sz. jogegységi megállapodás.)

10. Adókötelezettség vitatása a panasz során.

Az adókötelezettség a panasz során akkor is vitássá tehető, ha az adóalany a kivetés ellen jogorvoslattal nem élt, azt azonban az adófelszólamlási bizottság az 5.890/1946. M. E. sz. r. 23. §. (2) bekezdése alapján megváltoztatta. (2335. sz. E. H.)

11. Külföldről származó osztalékjövedelem.

A külföldről származó osztalékjövedelem nem tárgya az együttes kereseti- és jövedelemadónak. (2336. sz. E. H.)

12. Az adófelszólamlási bizottság indokolási kötelezettsége.

Az adófelszólamlási bizottságnak az adózó által jelhozott tényállításokat vizsgálnia, a bizonyítékokat pedig mérlegelnie kell, és ennek a határozat indokolásából ki kell tűnnie. (2338. sz. E. H.)

13. Alkalmoszerű foglalkozás adókötelezettsége.

Alkalmoszerű foglalkozásnál az adókötelezettség csak tárgyi adatok alapján állapítható meg.

Indokolás. I. Az alsófokú adóhatóságok az adózó felet 1947. évre mint alkalmi fuvarost kereseti viszonyainak, életmódjának és teherbíróképességének figyelembevételével mellett a IV. adóosztályba sorozták és a terhére 27 Ft együttes kereseti és jövedelemadót állapítottak meg.

Az adózó fél azt állítja, hogy fuvarozással egyáltalán nem foglalkozik — 2 lovas kocsiját kizárólag arra használja, hogy korcsma üzlete részére a bortermelőktől megvásárolt bort hazaszállítja; éppen ezért a terhére jogalap nélkül kivetett szóbanlévő adó törlését kéri.

II. Az adózó fél már a bejelentésében és a fellebbezésében is tagadta, hogy az adóévben fuvarozással akár iparszerűleg, akár alkalmoszerűen foglalkozott volna és az adófelszólamlási bizottság az adózó fél fellebbezését ennek ellenére a fentebb előadottakon kívül a városi adóhivatal jelentésére is hivatkozással, melyben az foglaltatik, hogy »az adózó fél fuvarozással csak alkalmoszerűen foglalkozik« — elutasította.

Ámde az adókötelezettség megállapításához szükség van azoknak a tényeknek ismeretére, melyeknek alapján az alkalomszerű foglalkozás folytatására az okszerű követelgetés le is vonható — e tekintetben arra csupán a tárgyi adatok megjelölése nélkül általánosságban hivatkozni nem lehet.

Mint hogy az adófelszámolási bizottság az előadottak szerint ilyen tényeket nem állapított meg és így a vonatkozóan tett állítás való vagy valótlan voltának ellenőrzésére lehetőség nincsen és mint hogy a panasszal megtámadott másodfokú határozat az ügy jelen állása mellett kellő indokolás hiányában is a felülvizsgálatra alkalmatlan — a rendelkező rész értelmében kellett határozni. (615/1948. P. sz.)

14. Felesbérbe kapott termények értékesítése.

A földadó alá tartozó ingatlan terményeinek piaci árusítása akkor is mentes az együttes kereseti- és jövedelemadó alól, ha a tulajdonos a felesbérbe adott ingatlanai után, feleslér fejében kapott termékeket árusítja ilymódon.

Indokolás. Panaszos az adókötelezettség fennállását tagadja azzal, hogy ő őstermelő s. mint ilyen, termelvényének piaci árusítása nem alkot adóköteles kereseti tevékenységet. Amennyiben való panaszos amaz előadása, hogy nem kereskedői kereseti tevékenység keretében árusítja saját földjének termékeit (tehát nem nyílt üzlethelyiségben, vagy állandó bédében, illetőleg árusítóhelyen, hanem esetenként a piacon) úgy az adó kivétel jogellenes.

Az együttes kereseti és jövedelemadóról szóló 1946. évi 5.890/1946. M. E. számú rendelet 2. §-ának (2) pontja értelmében nem tartoznak együttes kereseti és jövedelemadó alá a földadó alanyainál a mező- és erdőgazdasági termelés, a szőlő- és kertművelés, továbbá az ezekkel kapcsolatos mellékiparágak jövedelmei, ha ezek a saját nyers termékeknek ipari feldolgozás nélkül való eladására szorítkozik. Az nem vitás, hogy panaszos ama földadó alá eső ingatlan földadójának az alanya, amelyik termékeinek eladását végzi. Az adókötelezettség szempontjából az a körülmény, hogy a kérdéses mezőgazdasági ingatlan panaszos nem maga műveli, hanem feles bérletben használja, teljesen közömbös, s a feles hasznobér címén kézhez kapott termékeket is saját nyers termékeknek kell tekinteni.

Ennélfogva közömbös ez a körülmény annak az adómentességnek a szempontjából is, amely a földadó alanyait saját nyers termékeik eladásából erdő jövedelmükre nézve megilleti. (4.152/1947. P. sz.)

IV. Illetményadó.

15. *Karácsonyi csomag munkavállaló gyermekeinek.*

A munkavállaló gyermekeinek adott és édességeket tartalmazó karácsonyi csomag értéke nem vonható illetményadó alá. (2320. sz. E. H.)

16. *Házastársnak fizetett munkabér.*

Az egyik házastárs által a másiknak munkaellenérték címén fizetett összegeket — amennyiben rájuk nézve az együttadózás feltételei fennforognak — nem lehet szolgálati jogviszonyból folyó, tehát illetményadó alá tartozó illetményeknek tekinteni. (2339. sz. E. H.)

17. *Ügyvédi tiszteletdíjadókötelezettsége.*

Az ügyvédi megbízás tiszteletdíjának általánosságban történő megállapítása — szolgálati jogviszony fennállás nélkül — nem teszi ezeket a tiszteletdíjakat illetményadókötelessé.

Indokolás. A 8.720/1946. M. E. számú rendelet 1. §-a szerint illetményadó alá tartozik az ország területén szolgálati jogviszonyon alapuló tevékenységért belföldi munkáltatótól vagy külföldi munkáltató belföldi állandó megbízottjától járó illetmény.

Vizsgálni kell tehát, hogy a nevezett ügyvédnek kifizetett járandóság szolgálati jogviszonyon alapul-e. Magánjogunk szerint szolgálati szerződés az a kétoldalú szerződés, amellyel az egyik fél — az alkalmazott — szolgálatoknak (munkának) a munkaadó részére szolgálati javadalmazás fejében munkaerejének tartósabb jellegű *lekötésével* és az ebből származó *függőség mellett* kötelezi magát. A felterjesztett iratokban azonban nincs kellő bizonyíték arra nézve, hogy az adott esetben a tartósabb jellegű *lekötöttség* és az ebből folyó *függőségi viszony* fennforog-e. Annál kevésbbé sem állapítható meg az ismertetett vizsgálati jegyzőkönyv tartalmából a szolgálati jogviszony fennállása, mert ügyvédi képviselőlet esetén általában az a vélelem, hogy az ügyvéd csupán megbízást kapott az ügy vitelére és nem áll szolgálati viszonyban a megbízóval. Ezért a panaszolt határozat feloldásával ennek az alábbiak figyelembevételével — a nevezett ügyvéd jegyzőkönyvi kihallgatása útján való vizsgálatát kellett elrendelni.

A szolgálati szerződés nincs külön alakszerűséghez kötve és nem fogalmi kelléke, hogy az alkalmazott folytonos szolgálatok teljesítésére és

egész munkaerejének kizárólagosan a munkaadó rendelkezésére bocsátására legyen kötelezve. Ezért a szolgálati viszonynak nem akadálya, hogy az alkalmazott egyidejűleg több munkaadóval álljon szolgálati viszonyban, vagy hogy az alkalmazott önálló kereső foglalkozást is folytasson, mint például az alkalmazott ügyvéd, aki magángyakorlatot is folytat. Az, hogy a munkát végző a munkaeredményének kockázatát sem egészben, sem részben nem viseli, olyan ismeretjel, melyből kétség esetén alapos következtetést lehet vonni arra vonatkozólag, hogy a felek között munkabéri, illetőleg szolgálati viszony áll fenn. Viszont megbízási és nem szolgálati viszony keletkezik, ha az alkalmazás nem állandó és nem kizárólagos, nevezetesen, ha a megbízott személy nem köteles egész tevékenységét, vagy legalább annak bizonyos munkaidőre eső részét állandóan és kizárólagosan a megbízó rendelkezésére bocsátani. A felmondási időre illetmény kikötése, továbbá végkielégítés, nyugdíj vagy kegydíj kikötése azonban, vagy ha a munkavállaló szolgálati vagy fegyelmi szabályzat alá esik, szolgálati viszony fennforgása mellett bizonyít.

Ezeknek a szempontoknak figyelembevételével tartandó vizsgálat eredményeképpen mutatkozó összes körülményekből kell megállapítani, hogy fennáll-e a szolgálati viszony és következésképpen jogos-e az illetményadó követelése. (4.546/1947. P. sz.)

V. Társulati adó.

18. Alanyi adómentesség terjedelmé.

A társulati adó alól való alanyi mentesség a vállalat minden olyan jövedelemforrásból származó jövedelmére kiterjed, amely a vállalat alapszabályszerű céljával kapcsolatban áll, vagy ahhoz az okszerű üzletvitel elveinek szem előtt tartása folytán hozzátartozik. (2291. sz. E. H.)

19. Bányavállalat adóztatása.

Azt, hogy valamely bányaművelést folytató társas alakulat a kereseti adónak, vagy a társulati adónak az alánya, az határozza meg, hogy a bányamű, az egyes résztulajdonosok neve alatt vagy valamely cég elnevezés alatt van a bányakönyvben feljegyezve. (2292. sz. E. H.)

20. »Valótlan nyilatkozata fogalma.

A »valótlan nyilatkozata« fogalmát a hiányos és lényegére nézve a nyilatkozatból magából fel nem deríthető olyan adat is kimeríti, mely alkalmas arra hogy az adó a törvényszerűnél kisebb összegben állapíttassék meg. (2293. sz. E. H.)

21. Munkarend áthágásáért fizetett bírság.

A gyári munkarend áthágásáért kiszabott pénzbírságok csak munkásjóléti célokra fordíthatók, azok tehát a vállalatra nézve bevételt nem jelentenek. (2294. sz. E. H.)

22. Kft. adókötelezettségének megszűnése.

Korlátolt felelősségű társaságnál az üzleti működés végleges megszűnése csak a felszámolás befejezése, a végső elszámolás taggyűlési jóváhagyása és közzététele után, a cég megszűnésének kimondásával és annak a felszámolók részéről a Törv. 98. §-a szerint a cégbírságához történő bejelentésével tekinthető véglegesen bekövetkezettnek. (2323. sz. E. H.)

23. Bejelentési kötelezettség.

1. A társulati adóelőleg befizetése nem menti fel az adózót a társulati adónak nyersbevétel alapján történő kivetéséhez szükséges bejelentés beadásának kötelezettsége alól.

2. A vállalat adózással kapcsolatos, közjogi kötelezettségen alapuló teendőinek a belső adminisztrációs munkák felhalmozódása miatt történő elmulasztása nem tekinthető véltlennek. (2326. sz. E. H.)

24. Adóelőleg fizetési kötelezettség.

A tárgyhónapra vonatkozó társulati adóelőlegnek a tárgyhónapot követő hó lejártá előtt történt befizetése esetében nincs helye késedelmi adópótlék felszámításának. (2341. sz. E. H.)

25. Illetékek levonása a nyersbevételből.

A vevőknek fel nem számított illetékek nem vonhatók le a nyersbevételből.

Indokolás. A panaszban foglalt ama megjegyzésből, mely szerint: ... az az okmánybélyeg, amelyet az adóalany a megrendelő fél érdekében és helyett rótt le és amelyet a megrendelő fél ... *nem térít meg* ... »

nyilvánvaló, hogy a panaszos a nyers bevételből levonni kért okmánybélyegköltségeket ügyfeleinek nem számított fel, illetve tőlük nem szedte be, hanem azokat egyéb, *saját* bevételeiből fedezte.

Márpedig a 137.000/1946. P. M. számú rendeletnek a társulati adóalany kimunkálási szabályait előíró 47. §-ában foglalt ama rendelkezésből, mely a nyersbevétel megállapításánál egyes tételek »figyelmen kívül hagyásáért, nem pedig »levonásáért» rendeli,

nem lehet kétséges, hogy itt csakis olyan tételekről lehet szó, amelyek az adóalany ügyfeleitől lármilyen úton a fenti jogszabályokban megjelölt célokra beszédtek.

Nem lehet szó azon an arról, hogy ezeket a tételeket egyéb forrásokból befolyt bevételeiből levonhassa.

Eltételezve tehát attól, hogy a most hivatkozott jogszabály eme tételek között az illetékek közül csupán a számlailletéket említi s panaszos meg sem jelöli, hogy mily illetékeket rótt le, már csak a nyers bevétel megállapításánál kiinduló pontul szolgáló fenti rendelkezés alapján is el kellett utasítani azt a panaszbeli kérelmet, hogy az ügyfeleknek külön fel nem számított, illetve tőlük meghatározott rendelkezéss le nem szedett, hanem a panaszos sajátjaként jelentkező bevételeiből fedezett illetékköltségek ezekből a bevételekből levonassanak. (2.976/1947. P. sz.)

26. Dohányárudák nyersbevétele.

Dohányárudáknál nem a dohánygyártmányok eladási árú, hanem a dohányárust megillető jutalék alkotja a nyersbevételt.

Indokolás: A társulati adó alapjául szolgáló nyersbevételt a 8.880/1947. M. E. számú rendelettel kiegészített és módosított 5.880/1947 M. E. számú rendelet 47. §-ának (1) bekezdése határozza meg. E meghatározás szerint nyersbevétel alatt nemcsak a készpénzbevételt, hanem a váltóval s b. módon történt fizetést, jóváírást és szolgáltatást is kell érteni. Az idefűzött utasítás (1) bekezdése értelmében egyebekben a nyersbevétel számbavételénél itt is irányadók az alaprendelet 11. §-ának (1)—(3) bekezdéseihez fűzött utasításban foglalt rendelkezések. A 11. § (1) bekezdéséhez fűzött utasítás (2) bekezdése pedig azt mondja ki, hogy a nyersbevétel fogalmi körének az adó mérvére kiható megjelölésnél általában azt a felfogást kell irányadónak tekinteni, amely ebben a vonatkozásban a gazdasági élet rendjén kialakult, és nyersbevétel — az idefűzött utasítás (3) bekezdésének első mondata szerint — általában mindannak a szolgáltatásnak az ellenértéke,

mely az adóalanyt a kereseti tevékenysége körében végzett áruszállítás vagy munkateljesítés fejében, vagy egyéb címen az üzlet alapján, *sajátjánként* megilleti.

A dohánygyártmányok eladására vonatkozó szabályok 2. §-a értelmében a dohányárus a kincstárnak csak ideiglenesen fogadott bizománya, aki a dohánygyártmányokat az e tekintetben fennálló szabályrendeletek értelmében eladni tartozik és mindenben, ami ezen üzlet előnyös folytatására befolyással bír, készséggel közreműködni és e tekintetben a jövedéki ügyek vezetésére hivatott pénzügyi hatóságok utasításainak pontosan megfelelni köteles. A dohányárusok és a kincstár között fennálló eme bizományi jogviszonyból következik, hogy a bizományosok kezéhez a dohány értékesítésekor befolyó összegek őket nem egészben illetik meg sajátjukként, hanem csak a jutaléuknak megfelelő rész erejéig, aminthogy bizományosoknál a gazdasági élet rendjén kialakult felfogás szerint is a bizományi jutalékot kell nyersbevételnek tekinteni. A dohányárusok kezéhez a dohány ellenértéke címén befolyó összeg nem a nyersbevételből levonandó tételként nem vehető figyelembe, hanem azért, mert az a dohányárusok szempontjából egyáltalán nem alkot náluk nyersbevételt.

A 100/1947. P. M. számú rendelet 15. §-ának (4) bekezdése is úgy rendelkezik, hogy a bizonyítottan bizományi ügyleteknél csak a bizományi díj után kell az általános forgalmi adót megfizetni. Márpedig a hivatkozott § (1) bekezdéséből is kitűnőleg, az általános forgalmi adó alapjául — ha nem is elnevezés szerint, de lényegileg — szintén a nyersbevétel szolgál.

Mindezek alapján a Bíróság megállapítja, hogy, — amint ezt felvilágosító jelentésében a pénzügyigazgatóság is megállapítja, bizományi ügyleteknél nyers bevételnek a bizományi díjat kell tekinteni, az pedig a fent előadottakból következik s külön bizonyítást nem igényel, hogy a panaszos a dohányeladást a kincstár bizományosaként végezte. A jelen esetben fennforgó, de a bizományi ügyleteknél általában nem szokásos az a körülmény, hogy panaszos, miként a dohányárusok általában az áru átvételekor a dohány teljes ellenértékét kifizeti a kincstárnak, a jogszabályokba is kimondott bizományi jelleget nem érinti, mert ennek az eljárásnak csupán biztosíték jellege van és a kincstár érdekeinek megóvását célozza. (835/1947. P. sz.)

27. Tejszövetkezetek nyersbevétele.

Tejszövetkezeteknél a tej eladási ára és nem a szövetkezetnek regie költség fejében megmaradó összeg tekintendő nyersbevételnek.

Indokolás: Abból a körülményből, hogy a cég az eladott áru vételárát csak az általa teljesített áruszállítás ellenértéke fejében befolyt összeg-

ből utólag egyenlíti ki, nem következik az, hogy a befolyt összeg nem teljes egészében illeti meg sajátjaként. Ugyanis az árubeszerzés és az árueladás két egymástól független jogügylet. A gazdákat az általuk a szövetkezet részére teljesített áruszállításnak, a szövetkezet pedig a további értékesítés során általa teljesített áruszállításnak értéke illeti meg sajátjaként. Nem változtat ezen az a körülmény sem, hogy adott esetben a gazdák az általuk szállított áru ellenértékét a szövetkezetnek hitelezik és azt a szövetkezet a további értékesítéssel kapcsolatban hozzá befolyt összegből havonkénti elszámolással utólag egyenlíti ki.

Más lenne a helyzet bizományi ügylet esetében, amikor a bizományos nem a saját, hanem a megbízó árujával kapcsolatban teljesít áruszállítást, mert ilyenkor az annak ellenértéke fejében befolyt összegből őt sajátjaként csak a bizományi díj és az ügylet lebonyolítása körül felmerült költségek térítménye illeti meg, míg az ellenérték mindezeket meghaladó részét nem sajátjaként, hanem a megbízót megillető szolgáltatásként veszi kézhez. Ezekben az esetekben azonban árubeszerzési ügylet nem is keletkezik, mert a bizományos az árut a megbízótól nem meg hanem csak átveszi, azt nem a saját, hanem a megbízó árujaként adja el, következésképp az áruszállítás ellenértéke sem illetheti meg teljes egészében sajátjaként.

Panaszos szövetkezet azonban azt, hogy a termelők részéről hozzá beszállított tejet csak bizományosi minőségben értékesítené, nem bizonyította. Az a körülmény pedig egymagában, hogy a szövetkezet a tej eladási ára fejében hozzá befolyt összegből csak a regie költségeinek fedezése céljából szükséges összeget tartja meg, míg a befolyt összeg többi részét a tejszállító gazdátalagok között a szállítás arányában felár vagy értékesítési térítés címén felosztja, bizományosi viszonyt még nem létesít. (255/1948. P. sz.)

VI. Vagyonadó.

28. Többeket terhelő tőketartozások.

Ha valamely tőketartozás nemcsak az adózót, hanem más személyt is terhel, úgy a tőketartozásnak a vagyonadóalaphól való levonhatása szempontjából vizsgálándó a kötelezettség foka, természete és a dologi adósnál a személyes adósvagyon helyzete. Ha az adózó csak mellékkötelezett, nála a tartozás csak akkor vonható le, ha az a főkötelezetten be nem hajtható. (2304. sz. E. H.)

29. Nőtartásdíj tőkeértéke mint tőketartozás.

A nőtartásdíj tőkeértéke az adóköteles vagyon értékéből levonható tőketartozás.

Indokolás: Adózó fél adóbevallásában adóköteles vagyonának az együttes értékéből tőketartozásként havi 1.000 forint nő- és gyermektartásdíj tőkésített értékének (12.000 forint 20-szoros összegének) a levonását igényelte.

Az adófelügyelőség az adókimutatás során ennek a tehernek a levonását igazolás hiánya miatt megtagadta.

Adózó az elsőfokú adómegállapítás elleni fellebbezéséhez igazolásul hiteles kiadványban becsatolta a budapesti törvényszék 1947 június 16-án kelt számú végítéletét, amely adózót a házasság felbontása mellett arra kötelezi, hogy feleségének élete végéig, vagy újabb férjhezmenetelig az ítélet jogerőre emelkedése napjától havi 1000 forint nő- és gyermektartásdíjat fizessen.

A pénzügyigazgatóság a fellebbezést azzal az indokolással utasította el, hogy egyrészt a 153.000/1947. P. M. számú rendelet 15. §-a értelmében azokat a tőketartozásokat lehet a vagyonadó alapból levonni, amelyek a rendelet 6. §-a alapján a tőkevagyon fogalma alá tartoznak, ez a § pedig a járadékot nem tekintheti tőkevagyonnak, — másrészt a pénzügyigazgatóság szerint a 153.000/1947. P. M. számú rendelet 10. §-ának a járadékok tőkésített összegének a levonására vonatkozó rendelkezését a tartásdíjra azért nem lehet alkalmazni, mert a tartásdíjak a 137.000/1946. P. M. számú rendelet szerint együttes kereseti- és jövedelemadó alá nem tartoznak.

E határozat elleni panaszában adózó a pénzügyigazgatóság által idézett rendelethelyek magyarázatával foglalkozva azzal érvel, hogy a vagyonadóalap megállapítása szempontjából közömbös az a körülmény, hogy a tartásdíjak együttes kereseti- és jövedelemadó alá nem tartoznak, mert ezzel az adóval a nyugdíjjövedelem és a kegyúri szolgáltatás sem terhelhető, ezek tőkésített összege, mint tőketartozás ugyancsak a pénzügyigazgatóság által hivatkozott rendelethelyek értelmében a vagyonadó alapból mégis levonható.

Panaszkiegészítő beadványához a panaszos becsatolta feleségének teljes bizonyítóerejű magánokiratban foglalt nyilatkozatát, hogy nevezettnek az 1946. évben nő- és gyermektartásdíj címén 12.000 forintot tényleg kifizetett.

A panaszt a bíróság az alábbiak szerint alaposnak találta.

A vagyonadóról szóló 2.440/1947. M. E. számú rendelet 10. §-ának (3) bekezdése szerint: ha az adóalany nyugdíjnak, kegyúri tehernek vagy más ilyen természetű járadéknak fizetésére van kötelezve, ennek tőkeértéke fejében az adóévet megelőző évben tényleg kifizetett nyugdíj, kegyúri teher,

vagy más járadék egy évi összegének 20-szorosát kell az adóköteles vagyონrésze összes értékéből levonni.

A nő- és gyermektartásdíjat pedig, a bíróság megítélése szerint, kétségtelenül a nyugdíjjal és a kegyúri teherrel azonos természetű járadékkal kell tekinteni.

Igaz ugyan; hogy az idézett kormányrendelet végrehajtása tárgyában kiadott 153.000/1947. P. M. számú rendeletnek a kormányrendelet 15. §-ához fűzött utasításának a második bekezdése azt a magyarázatot tartalmazza, hogy levonandó tőketartozás alatt azokat a tartozásokat kell érteni, amelyek a kormányrendelet 6. §-a szerint a tőkevagyon fogalma alá tartoznak, a 6. § (3) bekezdése szerint pedig az életjáradékok és más időszakos szolgáltatások — bizonyos kivételektől eltekintve — vagyonadó alá eső tőkevagyonnak nem tekinthetők, —

ez a magyarázat azonban a nyugdíjakra, kegyúri terhekre és az ilyen természetű nő- és gyermektartásdíjakra nyilvánvalóan nem vonatkoztatható, mert ezek tőkeértékének teherként való levonása iránt az idézett kormányrendelet 10. §-ának (3) bekezdése önállóan — tehát a kormányrendelet 15. §-ától függetlenül — intézkedik, amiből következik, hogy a kormányrendelet 15. §-ához fűzött utasítás meg szorító magyarázata csupán az itt — vagyis a 15. §-ban említett és tulajdonképpeni értelemben vett egyéb tőketartozásokra vonatkozik.

Ez egyébként a hivatkozott végrehajtási utasítás maga is kifejezésre juttatja akkor, amikor a kormányrendelet 15. §-ának (1) bekezdéséhez fűzött utasítás (4) bekezdésében a nyugdíjakat, kegyúri szolgáltatásokat és az ilyen természetű járadékokat az egyéb tőketartozások közül kiemeli és ezekre vonatkozóan úgy rendelkezik, hogy ezeknek húszszoros összegét az adóköteles vagyónrészek együttes értékéből *kivételként* annak ellenére le kell vonni, hogy velük kapcsolatban tulajdonképpen nincsen oly tőketartozás, amely az évi szolgáltatás alapjául szolgálna.

Panaszos tartásdíj fizetési kötelezettsége az 1946. évben csupán a feleségével kötött perenkívüli megegyezésen alapult, mert az 1947. június 16-án kelt ítélet panaszost a megállapított tartásdíjak fizetésére csak az ítélet jogerőre emelkedése napjától fogva kötelezi.

Ez a körülmény azonban a bíróság megítélése szerint a kötelezettség jogi megalapozottságának és ennek folytán szolgáltatás kikényszeríthetőségének a megállapítása szempontjából közömbös, mert magánjogunk szerint a férjlet illetve az apát a feleséggel illetőleg a gyermekkel szemben általánosságban tartási kötelezettség terheli, amiből következőleg a különélő férj által egyszerű szóbeli megállapodás alapján fizetett nő- és gyermektartásdíjat is járadéknak kell tekinteni. Adózási szempontból nem kerülhet hátrányosabb helyzetbe az a férj, aki törvényes tartási kötelezettségének a szolgáltatás perelés nélkül is eleget tesz.

Az adott esetben egyébként a törvényi szabályozás alapján kötött szóbeli megállapodáson alapuló tartási kötelezettséget a későbbi bírói ítélet — ugyancsak a felek megegyezése alapján létesült peregyesség formájában — olyként konkretizálta, hogy a férjet pontosan olyan mérvű tartásdíj fizetésére kötelezte, amilyen összegű tartásdíjat az ítélet keletkezése előtt is fizetett.

Nem befolyásolhatja a tartásdíj teherként való figyelembevételét az a körülmény sem, hogy az 5.890/1946. M. E. sz. rendeletnek, illetve az ehhez fűződő 137.000/1946. P. M. sz. végrehajtási utasításnak nyilván szociális szempontokból vezérelt kivételes intézkedése szerint a tartásdíjak kereseti adó alá nem tartoznak, mert — panaszos helytálló okfejtése szerint — a nyugdíjak és a kegyúri szolgáltatások sem vonhatók együttes kereseti- és jövedelemadó alá, ezek tőkeértéke pedig erre irányuló kifejezett törvényes rendelkezés alapján — az adóköteles vagyonrésznek együttes értékéből mégis levonhatók. (5.047/1947. P. sz.)

30. Kétes követelések.

A behajthatatlanság szempontjából igazoltan kétséssé vált követeléseket a vagyonadó alapjának megállapításánál figyelmen kívül kell hagyni.

Indokolás: A vagyonadóról szóló 2.440/1947. M. E. számú rendelet 6. §-ának (1) bekezdésének 1. pontja szerint az adóköteles tőkevagyon körébe tartozik mindennemű, akár belföldi, akár külföldi, akár kamatozó, akár nemkamatozó tőkekövetelés, tekintet nélkül arra, hogy arról okiratot állítottak-e ki vagy sem. A hivatkozott § (2) bekezdése szerint a tőkevagyon számbavétele az adóalany kérelmére elmarad, ha igazolja, hogy a tőkevagyon peressé vált, s a per befejezése után a szerint, amint a tőkevagyon egészben vagy részben megtérül, az adó pótlólagos kivetésének van helye mindazokra az évekre, amelyekre az illető tőkevagyon számbavétele elmaradt.

A hivatkozott rendelet nem rendelkezik a peressé válás nélkül is behajthatatlannak vagy elveszettnek tekintendő tőkekövetelések mikénti számbavételéről, a bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint azonban az érvényesítés és behajtás szempontjából bizonytalanná és teljesen kétséssé vált tőkekövetelések a peressé vált tőkekövetelésekkel egyformán bírálандók el.

Mint hogy a panaszos hiteltérdemlően igazolta, hogy a kérdéses tőkekövetelés adósa, a W. K. berlini bankcég még az 1938. év végén az üzleti tevékenységét beszüntette és 1943. évben a cégjegyzékből is töröltetett, kétségtelen, hogy Németországnak a háború utáni, még rendezetlen helyzete miatt a megszűnt céggel szemben fennállott tőkekövetelést az érvényesít-

hetés, peresíthetés és behajthatóság szempontjából kétesnek és bizonytalan-
nak kell tekinteni. (865/1948. P. sz.)

31. Mezőgazdasági ingatlanok értékelése.

A mezőgazdasági ingatlanok értékét a kivetési körrendeletben
foglalt szabályoktól eltérően, helyszíni szakértői becsléssel kell meg-
állapítani akkor, ha az adóalany valószínűsíti, hogy a kataszteri
tisztá jövedelem alapján kiszámított érték az ingatlan valódi értékét
meghaladja.

Indokolás: Panaszos a mezőgazdasági ingatlanok a kataszteri
tisztá jövedelem nyolcvanszoros összegében megállapított értékét támadja,
előadván, hogy a kérdéses ingatlan a harci cselekmények következtében
éveken át megműveletlen maradt, a gazdasági épületek teljesen elpusztul-
tak, az állatállomány kipusztulása következtében elégtelen trágyázás
folytán a földek átlagos hozama csökkent, s mind e körülmények eredmé-
nyeként a szóbanforgó földek forgalmi értéke jelentősen alacsonyabb a megállá-
pítottnál.

A vagyoadóról szóló 2.440/1947. M. E. sz. rendelet 11. §-a érfe-
lésben az állandóan mező- és erdőgazdasági használatra rendelt ingat-
lanok értékét a pénzügyminiszter által évenként megadott értékelési szabá-
lyok szerint kell megállapítani. Az idevonatkozó utasítás — 153.000/1947.
P. M. számú rendelet — (1) bekezdése értelmében pedig az alaprendelet 10.
§-ának (1) bekezdésében említett közönséges forgalmi értéket ezeknél az
ingatlanoknál egyrészt az ingatlan tényleges vételára, másrészt az ország-
osan kialakult eladási árak fejezik ki. Az 1947. évi adókivetésnél alkalmaz-
zandó részletes értékelési szabályokat a 154.100/1947. P. M. számú adóki-
vetési körrendelet tartalmazza, amely szerint a mezőgazdasági ingatlanok
értékét általában a kat. tisztá jövedelem minden koronája után 80 forintban
kell számításba venni, de ha az adózó a bevallásban foglalt értékelési adatok
helyességét bizonyítani tudja, a bevallást — esetleg a tárgyalás során meg-
állapított adatok figyelembevételével helyesbítve — a kivetés alapjául el-
 kell fogadni. E szöveg a »tárgyalás« kifejezés alatt nyilván fenthivatkozott
alaprendelet 26. §-ának (1) bekezdéséhez fűzött Utasítás (1) bekezdésének
6. és 7. pontjában említett, az adóalannyal folytatható tárgyalásokat érti.
(1.718/1948. P. sz.)

32. Külföldivel szemben fennálló tartozá- sok.

Külföldivel szemben fennálló tartozások csak a hitelnyújtás

és a kölcsönfelhasználás összes körülményeinek megfelelő felderítése és igazolása esetén vehetők az adóköteles vagyont terhelő tőketartozás-ként figyelembe.

Indokolás: A vagyonadóról szóló 1947. évi 2.440. M. E. számú rendelet 15. §-ának (1) bekezdése értelmében az adóköteles vagyონrészek együttes értékéből az adóalany fennálló tőketartozásait le kell vonni. Olyan rendelkezés pedig, amely a külföldi hitelezővel és idegen valutában fennálló tőketartozások levonását tiltaná, nincsen. Önként értetődik azonban, hogy — amint ezt a fenthivatkozott rendelethelyhez fűzött utasítás (7) bekezdésének első mondata is hangsúlyozza — csak a bizonyítottan fennálló tőketartozások vonhatók le. Belföldi hitelező esetén a hitelezőnek a személyazonosság megállapítása céljából szükséges adatokat (pontos cím, foglalkozás) is feltüntető és ekként könnyen ellenőrizhető nyilatkozata igazolásként rendszerint elfogadható. Külföldi hitelező esetében azonban az ilyen nyilatkozat önmagában nem elég, mert itt nem állnak rendelkezésre a hitelező adózási és egyéb adatai, amelyekből a nyilatkozat helyessége hivatalból ellenőrizhető. Külföldivel szemben fennálló tőketartozás levonásának igénylésénél tehát a hitelnyujtás összes körülményeinek gondos vizsgálata mellett lehet csak megnyugtató módon megállapítani, hogy a levonás feltételei fennforognak-e, így többek között, hogy a tartozás belföldön adóköteles vagyont terhel-e (v. ö. a fenthivatkozott rendelethelyhez fűzött utasítás (5) bekezdését). (866/1948. P. sz.)

VII. Jövedelemtöbbletadó.

33. Szülőtartásra fordított költségek levonásának feltétele.

A szülőtartásra fordított költségek csak abban az esetben vonhatók le a jövedelemadó alapjából, ha az adózó igazolja azoknak a feltételeknek a fennjórását, amelyhez magánjogunk a szülők tartási igényét és az ivadékok kötelezettségét fűzi, vagy ha egyéb jogi kötelezettség áll fenn. (2306. sz. E. H.)

34. Földbirtok jövedelme.

Földbirtokosnál egyedül a gabonatermés mennyiségének igazolása nem elegendő az elért jövedelem igazolására. (2305. sz. E. H.)

35. Követelések számításbavétele.

Jövedelemtöbbletadó szempontjából a kereskedők és iparosok nyers bevételéhez akkor is hozzá kell számítani a követeléseket, ha az adózó a forgalmi adót bevetelei alapján röjja le.

Indokolás : A 2.500/1947. M. E. sz. r. (Jv.) 1. § (1), illetőleg 3. § (1) bekezdése értelmében a jövedelemtöbbletadó alapja a tiszta jövedelemnek havi 1000 Ft-ot meghaladó része, melynek megállapításánál a nyers bevételből kell kiindulni és az utóbb felhívott § (3) bekezdése szerint a nyers bevétel fogalmának meghatározása az 5.890/1946. M. E. sz. rendelet (Kr.) II. §-ában foglalt rendelkezések az irányadók. E szerint pedig a nyers bevételt alkotja kereskedőknél és iparosoknál — ide nem értve az ügynököket és alkuszokat — a követelés is.

Mint hogy pedig ezzel a törvényszerű jogszabállyal ellenkezik a végrehajtási utasításnak ismertetett rendelkezése, ez utóbbit a bíróság nem alkalmazhatja.

A forgalmi adót a 100/1947. P. M. sz. rendelet 4. § (1) és 51. § (3) bekezdésének egybevetett értelme szerint szabályszerű könyvek vezetése esetén a tényleges bevételek, vagy a kimenő számlák alapján lehet fizetni. Ezt a 153.918/1946. P. M. sz. rendelet e társulati adó alapjául szolgáló nyers bevétel számítása tekintetében is alkalmazni rendelte azzal, hogy akik ezt a kedvezményt igénybe veszik, az év utolsó napján fennálló követeléseiket a december havi bevételeikhez külön tételben hozzászámítani kötelesek. Az 1946. év II. felére — amelyből származó adóköteles tiszta jövedelem a panaszolt 1947. I. félévi jövedelemtöbbletadó alapja — ilyértelmű rendelkezés az együttes kereseti és jövedelemadó tekintetében, még kevésbé a jövedelemtöbbletadóra vonatkozóan nem keletkezett. A későbbi rendeletek pedig, amelyek a kimenő számlák, vagy a bevételek alapján való adózást az együttes kereseti és jövedelemadóra is kiterjesztették, mind kimondták, hogy a félév utolsó napján fennállott kinnlevőségeket a félév utolsó havában a nyers bevételhez külön tételként hozzá kell számítani. Tehát a kedvezmény e rendeletek szerint is csak az együttes kereseti és jövedelemadónál rendszeresített havonkénti adóelőlegfizetési időszakokon belül érvényesül, de nem a félévi adókimutatási időszakokban, amelyek egyben a jövedelemtöbbletadó adózási időszakául is szolgálnak. A Jr. 3. § (3) bekezdéséhez tartozó utasítás (3) bekezdésének a panasz alapjául szolgáló ismertetett rendelkezése nyilvánvalóan csak beiktatása az együttes kereseti és jövedelemadó jogszabályait kiegészítő, említett miniszteri rendeletekben a forgalmi adó fizetésének módja szerint tett megkülönböztetésnek és célja nyilvánvalóan a két adónem idevágó jogszabályainak azonosítása volt; figyelmen kívül hagyja azonban e rendeletnek a félév utolsó hónapjában

még fennálló követelések nyers bevételként számításba vételére vonatkozó rendelkezéseit és így ellentétben van a Jr. 3. § (3) bekezdésében foglalt, illetőleg a Kr. 11. §-ának ebben felhívott rendelkezésével, mely szerint kereskedőknél és iparosoknál — ideértve az ügynököket és alkuszokat — a nyers bevételt alkotja a követelés is. (1.578/1948. P. sz.)

Egyszeri vagyondézsma.

36. Utólagos helyesbítés.

A vagyondézsma alapjának utólagos helyesbítésével kapcsolatban a kincstárnak biztosított jog a vagyondézsma alanyát is megilleti.

Indokolás: Alaptalanul sérelmezi panaszos azt, hogy az egyszeri vagyondézsma alapjául szolgáló vagyonérték megállapításánál a K. K. B.-kal szemben fennálló és pengőértékre szóló, az ingatlanára bekebelezett váltótartozást tehertételként számításba nem vették, mert a pengő teljes elérték-telenedése folytán ez a tőketartozás a vagyon értékét csökkentő tehertételnek ezidőszert nem tekinthető.

Amennyiben ez a tőketartozás a jövőben akár per, akár államközi meg egyezés folytán a vagyonértéket tényleg csökkentő tehertétellé válnék, úgy figyelemmel arra, hogy a 10.130/1947. sz. kormányrendelet 3. §-ának (1) bekezdése szerint a vagyont az egyszeri vagyondézsma szempontjából a vagyonadóról szóló 2.440/1947. M. E. sz. rendeletnek megfelelően kell számításba venni, módjában lesz panaszosnak a vagyondézsma helyesbítését azonos megítélés alá eső alapon igényelni, mint amely alapon a 2.440/1947. M. E. sz. rendelet 6. §-ának (2) bekezdése a vagyonadó utólagos helyesbítésének lehetőségét a peressé vált követelésekkel kapcsolatban a kincstár részére biztosítja. Ugyanis a 2.440/1947. M. E. sz. rendelet 15. §-ának (1) bekezdéséhez fűzött utasítás (15.300/1947. P. M. sz.) második bekezdése szerint tőketartozások alatt azokat a tartozásokat kell érteni, amelyek mint követelések a 6. § alá tartozó tőkevagyon fogalma alá esnek. A tőkekövetelések és tőketartozások természetének adózási szempontjából fennálló e szoros kapcsolatából folyólag tehát azt a jogot, amelyet a vagyontételként számításba nem vett követelésekkel kapcsolatban a rendelet az adó utólagos helyesbítése tekintetében a kincstár részére biztosít, a tehertételként számításba nem vett tartozásokkal kapcsolatban az adózótól sem lehet megtagadni, mégha a felhívott jogszabály erre kifejezett rendelkezést nem is tartalmaz. (1.483/1948. P. sz.)

Forgalmi adó.

37. *Fényüzési forgalmi adó alá eső festmények.*

Művészi becsűnek és ennek folytán fényüzési forgalmi adó alá esőnek tekintendő az olyan, már nem élő művészek által alkotott festményeknek vámkülföldre való kiszállítása, amelyeknek az értékét a Szépművészeti Múzeum is nagy összegre becsülte és azokat kiviteli engedély alá esőnek találta. (2298. sz. E. H.)

38. *Vasúti üzem ellátásáért kapott díj.*

Helyiérdekű vasútnál egy meghatározott vonalrész vasúti üzemének ellátása fejében a Magyar Államvasutaktól kapott üzemviteli díj, mint munkaszolgáltatás ellenértéke, általános forgalmi adó alá esik még abban az esetben is, ha ezt az üzemviteli díjat a Magyar Államvasutak fuvarozási illeték alá eső bevételéből fizeti ki a helyiérdekű vasútnak. (2307. sz. E. H.)

39. *Magániskolák által beszedett érettségi vizsgadíj.*

A nyilvánosjogú magánközépiskola nem tartozik az érettségi vizsgálati díjak után általános forgalmi adót fizetni, ha az intézet a vizsgadíj beszedésénél csak megbizottként jár el, abból nem részesedik és nála a beszedett összeg csak átmenő tétel. (2309. sz. E. H.)

40. *Vámkülföldről behozott áru forgalmi adóalapja.*

Valamely vámkülföldről behozott áru behozatali forgalmi adó alapja mindig az az érték, amelyet az áru a behozatali vámkezelés időpontjában belföldi törvényes pénzértékben kifejezve képvisel.

Ha az áru mint cseréaru érkezik belföldre, úgy a kivitt árunak a vámkezeléskor meglévő értéke az adó alapja. (2310. sz. E. H.)

41. *Vámkülföldről behozott só.*

A vámkülföldről behozott és a természetben lerovandó engedélyilleték leróvása után szabadon forgalomba hozott só is egyedárusági

sónak minősül, s ezért forgalomba hozatala mentes a forgalmi adó alól. (2327. sz. E. H.)

42. *Áthárított anyaggazdálkodási hozzájárulás.*

1. A vevőkre áthárított anyaggazdálkodási hozzájárulás nem vonható le a forgalmi adóköteles nyersbevételből.

2. A papírgyári munkaközösség által az egyes gyáraknak térített újságpapír-árkülönbözet forgalmi adó köteles. (2328. sz. E. H.)

43. *Földigénylő Bizottság forgalmiadómentessége.*

A községi Földigénylő Bizottság köztestület, s így a földbirtokrendezési eljárás során általa végzett bontások és a bontási anyagok értékesítése mentes a forgalmi adó alól. (2342. sz. E. H.)

44. *Rönkfa feldolgozása.*

Termelői forgalmi adóval terhelten vásárolt rönkfának gerendává történő feldolgozása termelői forgalmi adó alá eső tevékenység. (2344. sz. E. H.)

45. *Szállítmányozási díj levonása a nyersbevételből.*

A 100/1947. P. M. sz. rendelet 15. §. (5) bekezdésében felsorolt igazolt kiadások akkor is mentesek a forgalmi adó alól, ha a szállítmányozási díj általánýösszegben van meghatározva. (2345. sz. E. H.)

46. *Cukorkaárúk kiszerelése.*

Cukorkaárúk nyitott csomagolásban történő forgalombahozatala nem minősül kiszerelésnek. (2346. sz. E. H.)

47. *Adókulcs elkülönített könyvelés hiányában.*

Az a rendelkezés, hogy az adókulcsok szerint elkülönített könyvelés hiányában minden bevételt magasabb adókulcs alá eső tevékenységből származónak kell tekinteni, nem jelenti azt, hogy a vélelemmel szemben ellenbizonyításnak nincs helye. (2347. sz. E. H.)

48. *M i n ő s é g i h i á n y.*

I. Többjokozatú termelési tevékenységet végző textilipari vállalatnál a készáru minőségi hiánya folytán adott árengedménnyel a készáru előállításánál felhasznált fonál értéke nem csökkenthető, mert a minőségi hiány a készáru kisebb ellenértékében már kifejezésre jut, ami az alacsonyabb forgalmi adó összegben érvényesül.

II. Ugyanúgy utólagos árváltozás címén sem lehet a fonal értékét csökkenteni, mert az adóalap szempontjából a feldolgozó üzemnek való átadás időpontjában meglévő érték az irányadó, amire az utóbb következett árváltozás nem hat ki. (2348. sz. E. H.)

49. *S z a b á l y t a l a n u l m e g a l a k u l t v é l e m é n y e z ő b i z o t t s á g a d a t a i.*

Szabálytalanul megalkult véleményező bizottság adatai a forgalmi adó általány megállapítására alapul nem szolgálhatnak. (2349. sz. E. H.)

50. *K ö z é r d e k ű s z o l g á l t a t á s l e v o n á s a.*

A mozgófénykép színházak által fizetendő »közérdekű szolgáltatás« a nyers bevételből levonható közszolgáltatás.

Indokolás: A követelésbe vett fényüzési forgalmi adót az 1946. évi augusztus hó 1-től 1947. évi május 31-ig terjedő időre azon az alapon követelik a panaszostól, hogy a bruttó bevételből a 12%-os közérdekű szolgáltatást levonta.

A 600/1945. P. M. számú rendelet 63. § (3) bek. és a 100/1947. P. M. sz. rendelet 42. § (5) bek. azt a rendelkezést tartalmazza, hogy a mozgófényképüzemknél a jegy árában áthárított fényüzési forgalmi adó és egyéb közszolgáltatás nem számítható a fényüzési forgalmi adó alapjához.

A kérdés az, hogy a kérdéses közérdekű szolgáltatás a közszolgáltatás forgalmi körébe vonható-e?

A közszükségletek kielégítését célzó közjogi járadék, közszolgáltatás.

A 151.189/1945. B. M. számú rendelet 9. §-a szabályozza a mozgófényképüzemek által teljesítendő és közérdekű szolgáltatásnak minősített 12%-os szolgáltatást — a szolgáltatás nem teljesítése a játszási engedély ki nem adásának, illetve az esetleg már kiadott játszási engedély azonnali hatályú visszavonásának a következményével jár.

Az nem vitás, hogy a játszási engedély közjogi jogosítvány, az sem vitás, hogy a szolgáltatás teljesítése az állam kötelező rendelkezésén alapul

és annak nem teljesítése a közjogi jogosítvány megszűnését eredményezi. Minezekből megállapítható, hogy a 12%-os közérdekű szolgáltatásnak nevezett szolgáltatás, közszolgáltatás.

A felhívott törvényes rendelkezések alapján panaszos a bruttó bevételből jogosan vonta le a közérdekű szolgáltatást, illetve, az a fényűzés forgalmi adó alaphoz hozzá nem számítható. (4.867/1947. P. sz.)

51. Vámkezelt tárgy megsemmisülése.

A vámtárgynak az áru kiszolgáltatásával befejezett vámkezelést követő megsemmisülése nem szolgáltat jogalapot a behozatali forgalmi adó törlésére, vagy visszatérítésére.

Indokolás: A 200/1947. P. M. számú rendelet 1. és 3. §-ai szerint a vámkezeléssel kapcsolatban fizetendő behozatali forgalmi adó tárgya az áruk behozatala, alapja a vételár, illetve az árunak a behozatal időpontjában meglévő értéke. Nincsen olyan törvényes jogszabály, amely a vámfizetéssel együtt esedékessé vált behozatali forgalmi adó törlését, vagy a már befizetett adó visszatérítését tenné lehetővé azon az alapon, hogy a vámtárgy utóbb, a vámadós részére történt kiszolgáltatás után megsemmisült, vagy megsemmisített. A vámjog szabályozásáról szóló 1924. évi XIX. t. c. 134. §-a szerint is a vámfizetési kötelezettség csak az árunak a fél részére való kiszolgáltatása előtt történt megsemmisítése vagy megsemmisülése esetén szűnik meg. Az áru kiszolgáltatásával befejezett vámkezelés után a fenti címen helyesbitési eljárásnak tehát sem a vámot, sem a forgalmi adót illetően helye nincs. (3.285/1947. P. sz.)

Közmunkaváltság.

52. Állattartásból származó jövedelem.

A közmunkaváltság alapjának megállapításánál állattartásból származó jövedelem csak abban az esetben vehető figyelembe, ha az állattartás a rendes gazdálkodás körét meghaladja. (2329. sz. E. H.)

53. Földbirtokot kezelő családtag nem a lanya a földbirtok után fizetendő közmunkaváltságnak.

Az a körülmény, hogy a közös háztartásban élés keretében bármelyik családtag a családfő tulajdonában lévő földbirtokot kezeli, azon gazdálkodik, a földbirtok kataszteri tiszta jövedelméhez igazodó és minden esetben a földbirtoktulajdonost terhelő közmunkaváltság

fizetésére nézve, a gazdálkodó családtagot akkor sem teszi a kataszteri tiszta jövedelem után fizetendő váltság alanyává, ha valamilyen mentességi oknál (pl. korhatárnál) fogva a földtulajdonos váltság fizetésére nem kötelezett. (2330. sz. E. H.)

54. Visszamenőleges felemelés feltétele.

A közmunkaváltság visszamenőleges felemelésének csak adócsalás, szándékos mulasztás vagy szabálytalanság esetén van helye. (2331. sz. E. H.)

55. Alkalmazott nélkül dolgozó iparos legkisebb napszámber száma.

Az alkalmazott nélkül dolgozó iparos közmunkaváltsága havi négy napszámbernél kisebb összegben is megállapítható, ha igazolja, hogy jövedelme a havi négy napszámber megállapításának megfelelő összeget nem éri el. (2332. sz. E. H.)

Illeték.

56. Pertársak bontóperben.

A 6800/1945. M. E. számú rendelet 6. §-a alapján folytatott bontóperben az eljárásban résztvevő felek pertársaknak tekintendők és az illetékekért egyetemlegesen felelősek, amiből következőleg a szegénységben nem részesülő fél az egész illetéket köteles megfizetni.

Indokolás: A szegényjogos fél volt perbeli ellenfele, a panaszos, perköltség kölcsönös megszüntetése ellenére is az ítéleti illeték teljes összegét köteles megfizetni, mert a peres felek a bontóperben áttértek a 6.800/1945. M. E. sz. rendelet 6. §-ában szabályozott eljárásra, amennyiben közös meg egyezésük alapján kérték a házasság felbontását. Ennél az eljárásnál ugyanis ellenfél nincs és így az eljárásban szereplő felek olyan elbírálás alá esnek, mint a pertársak. Minthogy pedig a pertársakat a lerovandó illetékért egyetemleges felelősség terheli és az 1914: LXIII. t. c. 76. §-ának rendelkezése szerint az esetben, ha a pertársak nem mindnyájan részesültek szegénységi jogon illetékmentességben, azok a felek, akik illetékmentességben nem részesültek, kötelesek az illetéket teljes egészében leróni,

az ítéleti illeték törlesztése irányuló panaszt el kellett utasítani. (980/1947. P. sz.)

57. H á b o r ú s k á r.

A háborús események folytán a megajándékozottat az ajándékba kapott ingóságok tekintetében ért károsodásnak visszaható értékcsökkentő hatása nincsen.

Indokolás : Ajándékozási illeték tárgya az 1920 : XXXIV. t.-c. 89. §-a (1) bekezdésének rendelkezése folytán az a vagyon, amelyet valaki élők közötti jogügylettel ingyenesen szerez, alapja pedig ugyanezen törvénycikk. 91. §-ának (1) bekezdése értelmében a megszerzett vagyonnak a megajándékozottra átszálló adósságok és egyéb terhek, valamint a reá rótt ellenszolgáltatások levonása után fennmaradó értéke. Ezek szerint az ajándékozás útján szerzett valamennyi vagyontárgy értékét számításba kell venni az illeték kiszabásánál és nincs jogi jelentősége annak, ha a megajándékozott az ajándék tárgyát, vagy annak egy részét utóbb elveszti is. Kivételnek a 8.500/1946. M. E. sz. rendelet 80. §-a (1) bekezdésének 2. pontjában foglaltak alapján abban az esetben van helye, ha az ajándék tárgya vagy annak egy része utóbb olyan okból vész el a megajándékozottra nézve, amely a szerzés időpontjára visszahat. Ilyen az eset, ha az ajándék tárgyát elperlik a megajándékozottól, mert az ajándékozó nem volt tulajdonos. A háborús események folytán a panaszosokat az ajándékba kapott ingóságok tekintetében ért károsodásnak azonban ilyen *visszaható értékesítő* hatása nincs.

A fentebb ismertetett jogi helyzeten az sem változtat, hogy a 8.500/1946. M. E. sz. rendelet 262. §-ának (2) bekezdése a rendelet 37. §-ának (4) és 21. §-ának (4) bekezdésében foglaltaktól eltérően értékelési időpontul 1946. augusztus 1. napját jelöli meg azoknál a vagyonátruházásoknál, amelyeknél a fizetési meghagyást — mint ezúttal is — a rendelet hatálybalépése napjáig, vagyis 1946. augusztus 1-ig nem kézbesítették. Ha ugyanis a jogalkotó ezekre az esetekre az 1920 : XXXIV. t.-c. 89. §-ának (4) bekezdésével szemben más szabályt akart volna felállítani, ezt kifejezetten kellett volna tennie, amit pedig nem tett. (3.942/1947. (P. sz.)

58. P e n g ő b e n k i f i z e t e t t i l l e t é k b e s z á m í t á s a.

Ha az illeték fizetésére kötelezett személy a visszterhes vagyonátruházási illetéket a bejelentésre kitűzött határidőn belül pengő értékben befizette, a végleges kiszabás alapján forintértékben fizetendő illetékeknek csak azt a részét tartozik megfizetni, amely az előleges befizetés levonása után aránylagosan még kiegyenlítettlennek mutatkozik.

Indokolás : Az 1923. évi XXXII. t.-c. 8. §-ának c) pontja szerint ingatlanok élők között kötött jogügylettel történő visszterhes átruházása esetén

az illeték fizetésére kötelezett fél a szerződésben kitüntetett vételár vagy becsérték után járó vagyónátruházási illetéket a jogügylet bejelentésére kitűzött határidőn belül *köteles* készpénzben befizetni.

Az ekként előlegesen befizetett illetékösszegnek kezeléséről és elszámolásáról a 117.303/1923. P. M. számú rendelet 4. §-a és a 3.000/1941. P. M. számú Illetékkezelési utasítás 14. §-a (1) bekezdésének 3. pontja rendelkezik, amely utóbbi kimondja, hogy a végleges kiszabási összegből az előzetesen befizetett összeget *le kell vonni* s a maradék az a többlet, amelyet a félnek még be kell fizetnie.

Ezekből a törvényes rendelkezésekből nyilvánvaló, hogy a fél a kötelező előleges befizetéssel illetékfizetési kötelezettségének egészben vagy részben eleget tesz aszerint, hogy a végleges kiszabás az előlegesen befizetett összeggel megegyezik, vagy pedig annál nagyobb,

és hogy az illetékre előlegesen teljesített befizetés a végleges kiszabási összegből levonandó, vagyis abba beszámítandó, aminek nem lehet akadálya az, hogy ezidőszerint nincs olyan jogszabály, amely a P értékben előlegesen befizetett illetékösszeg átértékelését lehetővé tenné.

De az előadottakból következik az is, hogy P értékben történt előzetes befizetés esetében is a kincstár a végleges kiszabással az illetéknek csak azt a részét követelheti jogszerűen, amely az előleges befizetés levonása után még kiegyenlíthetetlenül mutatkozik.

Ennek a megállapításánál pedig ismerni kell, hogy az illetékkötelezettség beálltakor fennállott jogszabályok szerint P értékben mi volt az ingatlan közönséges forgalmi értéke (az illeték alapja) ugyancsak P értékben mennyit tett ki az illetéke, s az előzetesen befizetett illetékösszeg egész értéke miként aránylik a P-ben megállapított teljes összegű illetékhez. (137/1947. (P. sz.)

Közadók kezelése.

59. *Főbérelő, társbérelő, albérelő végrehajtás elleni panaszjoga.*

A 338. számú jogegységi megállapodás helyébe lép:

A végrehajtó szabálytalanul jár el akkor, ha olyan lakásban, amelyben több, az illető köztartozásra nézve egymással egyetemleges fizetési kötelezettségben nem álló személy lakik, nem a hátralékos fél, hanem az ugyanazon lakásban lakó harmadik személy tulajdonát alkotó ingóságokat foglalja le. A végrehajtást szenvedő ilyen esetben nem a hátralékos fél, hanem az a harmadik személy lesz, akinek az ingóságait a végrehajtó a hátralékos fél köztartozása miatt lefoglalta.

A végrehajtó e szabályellenes eljárásának orvoslása a K. K. H. Ö. 46. §-ának (2) bekezdése alapján a végrehajtási eljárás ellen irányuló panasz keretébe tartozik, amellyel az ugyanazon lakásban lakó személyek közül a végrehajtást szenvedő élhet. (398. sz. jogegységi megállapodás.)

60. A fellebbezés halasztó hatályának a terjedelme.

1. A fellebbezés halasztó hatálya csak a behajtási eljárás felfüggesztésére terjed ki, azonban a fellebbezés folytán történő adótörlésnek a kamattérítésre való jogosultság szempontjából visszamenőleges hatálya nincsen.

2. Ha azonban a fellebbezés elbírálása és a törlés eszközlése tekintetében az adóhatóságok vétkes késedelme megállapítható, a késedelemből az adózóra joghátrány nem származhat. (2301. sz. E. H.)

61. Egyházközség adókivetési joga.

A római katolikus egyházközségeket az egyházi adó kivetés joga megilleti. (2300. sz. E. H.)

62. Közigazgatási bizottság hatásköre

A közigazgatási bizottság adóügyi bizottsága nemcsak az együttes kezelésbe vont, hanem minden közadók módjára behajtandó követelésre vonatkozóan hatáskörrel bír abban a tekintetben, hogy az arra illetékes hatóság jogérvényesen állapította-e meg a követelést. (2313. sz. E. H.)

63. Panasz beadásának a helye.

Az adó- vagy illetékügyben eljáró elsőfokú hatóságnál törvényes határidőn belül benyújtott magánpanaszt abban az esetben is kellő időben beadottnak kell tekinteni, ha az elkésletten érkezett a másodfokú hatósághoz. (401. sz. jogegységi megállapodás.)

64. Postán beadott panasz.

Ha a postán benyújtott panasz postára adásának időpontja a boríték elkallódása folytán nem állapítható meg, a panaszt kellő időben beadottnak kell tekinteni.

Indokolás: Arra tekintettel, hogy posta útján való benyújtás esetében — az 1896: XXVI. t. c. 94. §-a szerint — a feladás időpontja határoz, a bíróság a feladás időpontjának a megállapítása végett felhívja a pénzügyigazgatóságot, hogy a vonatkozó postai levélborítékot csatolja az iratokhoz. A pénzügyigazgatóság azt jelentette, hogy a panaszirat nem ajánlott levélben érkezett s így a vonatkozó boríték nem található, mert a nem ajánlottan küldött levélborítékok az érkezés után egy hónap múlva kiselejteztetnek.

Annak a körülménynek a terhes következményeit pedig, hogy a boríték megőrzésének az elmulasztása miatt a panasz postára adásának az időpontját megállapítani nem lehet, a panaszos nem viselheti. A szabályszerű időben történt panaszbenyújtásra vonatkozó vélelmet alátámasztja az a körülmény is, hogy a panaszirat 1947. szeptember 14-én — tehát a panaszolt határozat átvételétől számított 15 napos határidőn belül van keltezve. (5.081/1947. P. sz.)

Házadó.

65. *Fényképészeti műhely házadómentessége.*

A fényképészeti műhely és a sötétkamra céljára használt helyiség állandóan mentes a házadó alól.

Indokolás: A 8.790/1946. M. E. számú rendelet 3. § 1. bekezdése 6. pontja akként rendelkezik, hogy állandóan mentesek a házadó alól — többek között — a kézműipar üzésére szolgáló műhelyek.

Az idevonatkozóan követett bírói gyakorlat szerint ipari műhely az a helyiség, amelyben a kisipar körét meg nem haladó mértékben ipari munka folyik, minthogy pedig ugyancsak a bírói gyakorlat ilyen helyiségnek minősíti — többek között — a fényképészeti műtermet és a sötétkamrát is:

az I. rendű panaszos által nem vitásan erre a célra használt két helyiség állandó házadómentességét megállapítani és a helyiségek után kivetett házadó törlése iránt intézkedni kellett. (3.096/1948. P. sz.)

66. *Nyilvános magángyűjtemények házadómentessége.*

A magántulajdonban lévő nyilvános gyűjtemények elhelyezésére szolgáló helyiségeket is megilleti az állandó házadómentesség.

Indokolás: A házadóról szóló 8.790/1946. M. E. számú rendelet 3. § 1. bekezdés 5. pontja értelmében a házadó alól állandóan mentesek a

gyűjtemények. Sem a rendelet, sem a hozzáfűzött Utafitás nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely a mentességet attól tenné függővé, kinek a tulajdona a gyűjtemény, az egyetlen feltétele a kedvezménynek, hogy a gyűjtemény nyilvános és így bárki által látogatható legyen. A panaszhoz csatolt nyilatkozatban a m.-i VI. számú általános iskola és a B.-M. Múzeum igazolta azt a tényt, hogy a szóbanlevő gyűjtemény bárki által díjtalanul megtekinthető és erre a tényre az épület falán feltűnő helyen elhelyezett tábla is felhívja az érdeklődők figyelmét. Minthogy ezek szerint a gyűjtemény nyilvánossági jellege bizonyított, a panasznak helyet adni és a H. R. 4. § 2. bekezdésére utalással is, az állandó házaadómentességet a gyűjtemény elhelyezésére szolgáló szobára, az 1946/47. évre megállapítani kellett. (3.734/1948. P. sz.)

67. Időnként lakás céljára használt irodahelyiség adómentessége.

A hivatalos célokra rendelt irodahelyiséget akkor is megilleti az állandó házaadómentesség, ha abba időnként a hivatalos kiküldetésben eljáró tisztviselőket elszállásolják.

Indokolás: A házaadóról szóló 8.790/1946. M. E. számú rendelet 3. § 1. bekezdés 4. pontja megadja az állandó házaadómentességet a közérdekű tevékenységet kifejtő intézmények épületeiben kizárólag hivatali célokra használt helyiségekre. A nem vitás tényállás szerint a szóbanlevő helyiség a panaszos Árvízmentesítő Társulat személyzetének irodahelyiségül, egyben hivatalos kiszállások alkalmával az oda kiküldött alkalmazott részére elszállásolási helyül is szolgál. Az nem vitás, hogy a helyiség állandó lakásul nem szolgál. A fentebb idézett törvényes rendelkezés alapján a helyiséget, mint hivatali célokra rendelt irodát, az állandó adómentesség — nem vitásan — megilleti. Azonban az a tény, hogy ezt a helyiséget a hivatalos kiküldetésben levő és hivatalos ténykedést végző társulati alkalmazott a hivatalos működésen felül még elszállásolás céljára is igénybe veszi, a helyiséget nem fosztja meg hivatalos jellegétől, mert hiszen az a tény, hogy abban időnként a Társulat valamely alkalmazottja a hivatalos ténykedése során szállást talál, nem állapítja meg a helyiségnek állandó lakóhely, tehát lakrész jellegét. (2.885/1948. P. sz.)

68. Közüzemi költség levonása az alapbérből.

Nincs helye közüzemi költség levonásának akkor, ha a ház vízvezetéke nem közműbe van bekapcsolva, hanem ú. n. kútközösségtől kapja a vízellátást.

Indokolás: Minthogy a panaszosnak a panasziratban tett előadása szerint is azt a vízművet, amelybe az adótárgyul szolgáló épület vízvezetéke be van kapcsolva, a várossal kötött megállapodás alapján ugyan, azonban az érdekelt városrészt lakosságából álló kútközösség, tehát nem maga a város létesítette, de a vízmű ezidőszerint sem a város, hanem a kútközösség tulajdona, az alaphér csökkentésének a jogszabály (8.790/1946. M. E. sz. r. 13. § 1. bek. 2. pontja) által megkívánt az a feltétele, hogy a vízvezeték a közművekbe legyen bekapcsolva, még abban az esetben is hiányzik, ha megfelel a valóságnak a panaszosnak az a tényállítása, hogy a kútközösségnek közterületen épült víztornya van, a hálózatok közterületeken haladnak és hogy locsolásra, tűzoltásra maga a város is a kútközösség vizét használja. (5.392/1947. P. sz.)

Együttes kereseti- és jövedelemadó.

69: *Bérszántás.*

A bérszántás nem időszakai foglalkozás.

Indokolás: Az együttes kereseti és jövedelemadóra vonatkozó és a 8.830/1946. M. E. számú rendelettel módosított 5.890/1946. M. E. számú rendelet 15. §-ának 4. bekezdése értelmében az időszakai foglalkozások után járó együttes kereseti és jövedelemadót az adóalany arra az időre tartozik megfizetni, amely időben foglalkozását folytatja.

Adózó szempontjából időszakinak csak olyan foglalkozás tekinthető, amely általában az évnek egy bizonyos éspedig minden év azonos időszakában, az évnek kisebb részében folytatnak. Ezen az alapon általában időszakai foglalkozásnak tekintendő pl. a bércséplés.

A bérszántás azonban nem ilyen természetű foglalkozás, mert azt rendszerint az évnek legnagyobb részében folytatják és az a körülmény, hogy az téli hónapokban — tehát az évnek egy kisebb részében — nem folytatható, nem teszi ezt a foglalkozást időszakivá. (470/1948. P. sz.)

Illetményadó.

70. O. T. I.-nál bejelentett munkavállaló.

A munkavállalónak az Országos Társadalombiztosító Intézetnél történt bejelentése egymagában nem bizonyítéka a szolgálati jogviszony fennállásának.

Indokolás: A panaszolt illetményadót a panaszos asztalosmester által a nála foganatosított két munkavállalónak betegség esetére való biztosítása tárgyában az Országos Társadalombiztosító Intézethez benyújtott bejelentés alapján állapították meg. A panaszos azonban azt adja elő a

panaszában, hogy nem rendszeresen foglalkoztatta munkavállalóit. Előadja, hogy néha előfordul, hogy 2—3 segédre is szüksége van, de azért ilyenkor is csak heti 2—3 napra alkalmazza és a foglalkoztatások megszűnésekor csupán azért nem jelenti őket az O.T.I.-nál, mert öreg koránál fogva ezt nem gyózi.

A 8.730/1946. M. E. számú rendelet 1. § 1. pontja szerint illetményadó alá a szolgálati jogviszonyon alapuló tevékenységért járó illetmény esik. Abból pedig, hogy a panaszos az O.T.I.-nál betegség, vagy baleset esetére biztosította a munkavállalót, egymagában nem lehet megállapítani azt, hogy ezek a munkavállalók a panasszossal szolgálati viszonyban állottak, mert az 1927:XXI. t.-c. 3., illetőleg 56. §-a szerint betegség és baleset ellen biztosítandók nemcsak a szolgálati, hanem a munkabéri jogviszonyban lévők is.

Ezért a pénzügyigazgatóság állapítsa meg, a biztosított munkavállalók jegyzőkönyvi kihallgatásával, hogy a panaszosnál végzett munkájuk tekintetében a szolgálati jogviszony ismérvei, nevezetesen a munkaerő folyamatos jellegű rendelkezésre bocsátása és a fölé- és alárendeltségi kapcsolatot jelentő függőségi viszony fennforog-e és ennek eredményéhez képest hozzon a pénzügyigazgatóság új határozatot. (2.479/1948. P. sz.).

71. Kft-vel szemben fennálló követelés számitásbavétele a törzstag vagyonaadójánál.

A törzstagok, vagy azok hozzátartozói által a korlátolt felelősségű társaságnak nyújtott kölcsönök a hitelező törzstagnál vagy családtagnál akkor sem mentesek a vagyonaadó alól, ha a hitelezett összegeket a vonatkozó rendelkezések értelmében a korlátolt felelősségű társaság vagyonaadóalapjának megállapításánál a saját tőkéhez hozzászámították.

Indokolás: Olyan jogszabály, amely kimondaná, hogy a hitelezőknél nem esnek vagyonaadó alá azok a tőkekövetelések, amelyeket mint tartozásokat az adós kft. vagyonaadójának megállapításakor nem érvényesített, nincsen. A vagyonaadóról szóló 2.440/1947. M. E. számú rendelet 18. §-a csupán arról rendelkezik, hogy a korlátolt felelősségű társaság vagyonaadó alapjának megállapításánál a társaság saját tőkéjéhez hozzá kell számítani a társaság tagjainak a vállalattal szemben fennálló követeléseit, ha nem nyer beigazolást, hogy ezek a követelést vagyonaadóbevállásukban bevallozták. Ebből a rendelkezésből azonban korántsem lehet azt a következtetést levonni, hogy ha viszont a kft., a nála tőketartozásnak minősülő ezeket az összegeket a saját tőke megállapításánál ilyenekként nem érvényesíti, ennek folytán a hitelezőnél a követelések adómentes vagyonná válnának.

A 2.440/1947. M. E. számú rendelet hivatkozott §-a csak annak biztosítását kívánja elérni, hogy kft. a saját tőkének vagyonaadó alapként számbavételénél ne érvényesíthesse olyan adóalapcsökkentő tételt, amelyről — ha a hitelező a társaság tagja (a tag családtagja) — nem nyer beigazolást, hogy azt az illető tag vagyonaadó alá bevallotta. (2.673/1948. P. sz.)

72. Az üzemi tőke értékelése könyvelés esetén.

Az üzemi tőke értékét nem lehet becsléssel megállapítani akkor, ha az üzleti könyvek és a becsatolt leltár megbízhatósága ellen nem merül fel kifogás.

Indokolás: Panaszos mint kereskedő a Kereskedelmi Törvény (1875 : XXXVII. törvénycikk) 25. §-a értelmében ügyleteit és vagyoni állását felütiöntető üzleti könyvek vezetésére kötelezve van és a pénzügyi hatóság részéről 1947. évi július hó 25-én nála megtartott helyszíni megállapítás szerint egyszeres könyvvitel keretében pénztári naplót és árunyilvántartást vezet is. Ezenfelül 1946. évi december hó 31-i üzleti vagyonaállagáról forintértékben záróleltárt is készített és azt adóbevallásához mellékelte. Az 1947. évi vagyonaadó szempontjából lefolytatott könyvvizsgálat az adóbevallásnál szemben megállapítható vagyonaadóalap hiányt nem talált.

Az 1947. évi vagyonaadó kivetésére vonatkozó 154.100/1947. sz. pénzügyminiszteri körrendelet 4. § (1) bekezdésének 1. pontja szerint azoknál az adóalanyoknál, akik rendes és a kereskedelmi szokásoknak megfelelő üzleti könyvek vezetésére, illetőleg az 1.790/1947. M. E. sz. rendelet alapján 1947. évi január hó 1. napjával megnyitómérleg készítésére kötelesek, az üzemi tőke értékét a leltár adatai alapján kell megállapítani.

E rendelkezés ellenére panaszosnál a pénzügyigazgatóság forintmérleg hiányára való hivatkozással az üzemi tőke értékét a felhívott adókivetési körrendelet 4. § (1) bekezdésének 2. pontjában foglaltak alkalmazásával a leltár adataitól eltérően becsléssel az év utolsó 5 hónapi forgalmának alapulvétele mellett számításba vett egész évi nyers bevétel 30%-ának megfelelő összegben állapította meg.

Figyelemmel arra, hogy az üzemi tőkeérték fenti módon becsléssel történő megállapításának csak azoknál az adóalanyoknál van helye, akik sem leltárt, sem mérleget nem készítenek, panaszos pedig leltárt készített, a forintmérleg hiánya pedig egymagában a leltár adatai alapján való érték-megállapítás mellőzésének indokául nem szolgálhat, mert az adókivetési körrendelet szerint minden a kereskedelmi szokásoknak megfelelően (tehát az egyszerű könyvvitel keretében is) vezetett üzleti könyvekkel bíró kereskedőnél az üzemi tőke értékét a leltár adatai alapján kell megállapítani, panaszosnál az üzemi tőkeérték becsléssel való megállapítása csak akkor lenne

helyénvaló, ha az üzleti könyvek, illetőleg a becsatolt leltár adatainak megbízhatósága ellen adat merülne fel. Már pedig ilyen irányú megállapítást sem a panaszosnál tartott könyvvizsgálatról felvett jegyzőkönyv, sem a sérelmezett határozat indokolása nem tartalmaz. (2.450/1948. P. sz.)

73. Pengőértékre szóló tartozások.

Pengőértékre szóló tartozások valorizációs ítélet vagy megállapodás hiányában a vagyon értékét csökkentő tőketartozásként figyelembe nem vehetők.

Indokolás: A panaszos részéről kimutatott tőketartozások tekintetében — figyelemmel arra, hogy azok mindegyike pengőértékre szól —, a bíróság megállapítja hogy azok a pengő teljes elértéktelenedése folytán valorizációs megállapodás vagy megítélés bizonyítása nélkül a vagyon értékét csökkentő teherként ezidőszent már figyelembe nem vehetők.

Amennyiben pedig azok valorizációja per folytán a jövőben megállapításra kerülne, úgy módjában áll majd panaszosnak a vagyonadó helyesbítését azonos megítélés alá eső alapon igényelni, mint amely alapon a 2.440/1947. M. E. számú rendelet 6. §-ának (2) bekezdése a vagyonadó utólagos helyesbítésének lehetőségét a peressé vált követelésekkel kapcsolatban a kincstár részére biztosítja.

Ugyanis a 2.440/1947. M. E. számú rendelet 15 §-ának (1) bekezdéséhez fűzött utasítás (153.000/1947. P. M. számú) második bekezdése szerint tőketartozások alatt azokat a tartozásokat kell érteni, amelyek mint követelések a 6. § alá tartozó tőkevagyon fogalma alá esnek. A tőkekövetelések és tőketartozások természetének adózási szempontból tennálló e szoros kapcsolatából folyólag tehát azt a jogot, amelyet a vagyontételként számításba nem vett követelésekkel kapcsolatban a rendelet az adó utólagos helyesbítése tekintetében a kincstár részére biztosít, a teherkéntként számításba nem vett tartozásokkal kapcsolatban az adózótól sem lehet megtagadni, még ha a felhívott jogszabály erre kifejezett rendelkezést nem is tartalmaz. (3.781/1948. P. sz.)

74. Átértékelt pengőkövetelések.

A pengőben keletkezett és már átértékelt követeléseket az igazolt átértékelésnek megfelelő forintösszegben kell a vagyonadó alapjának megállapításánál számításba venni.

Indokolás: Panaszos azt sérelmezi, hogy a N. és E. rt. budapesti céggel szemben 1935. év óta fennálló 40.000 pengő követelését, mely 1:1 arányban nyert forintra átértékelést, vagyonadó alapjának megállapításánál

a pénzügyigazgatóság 1 : 3 arányban való átszámítással 120.000 Ft. értékkel vette számításba.

Sérelnye jogosságának alátámasztásaképpen becsatolja az adós cég igazolólevelét az 1 : 1 arányban történt átértékelésre vonatkozólag, továbbá a cég 1947. évi január hó 1-i forintmérlegét és az abban feltüntetett hitelezők követelésének összegszerű kimutatását. E bizonyítékok alapján vagyoadó alapjának 40.000 Ft-ra történő leszállítását kéri.

A vagyoadóról szóló 2.440/1947. M. E. sz. rendelet 14. à-ának (3) bekezdése szerint a pénzköveteléseket névérték szerint kell a vagyoadóalap megállapításánál számításba venni.

Figyelelmmel arra, hogy a felhívott rendelet 9. §-ának (1) bekezdése szerint az adó alá eső vagyont az adóév első napján meglévő állaga szerint kell a vagyoadó alapjának meghatározása végett számbavenni, panaszos 1947. évi vagyoadó alapjának megállapításánál azt a belföldi értékre való pénzkövetelést, mely panaszost a N. és E. rt. budapesti céggel szemben megilleti, utóbbi vállalat által az 1.790/1947. M. E. sz. rendelet alapján 1947. évi január hó 1. napjával készített forintmérlegben kimutatott névértékben kell értékelni.

A N. és E. rt. budapesti cég panaszos által beterjesztett igazolólevelével, valamint 1947. évi január hó 1-i forintmérlegében szereplő hitelezők követelésének összegszerű kimutatásával bizonyítottanak kellett tekinteni azt a körülményt, hogy az 1935. év óta fennálló pengőkövetelésnek forintra való átértékelése 1 : 1 arányban történt. (1.312/1948. P. sz.)

Forgalmi adó.

75. Bontásból származó fűrészáru feldarabolása.

A bontásból származó fűrészáru feldarabolt állapotban történő forgalombahozatala nem esik termelési forgalmiadó alá.

Indokolás: A termelői forgalmi adó alá eső áruelőállítás forgalmára a 100/1947. P. M. sz. rendelet 1. §-a (2) bekezdésében foglalt meghatározás helyes értelme kétségtelenül az, hogy csak az esetben keletkezik termelői forgalmiadóköteles áruelőállítás, ha az előállító rendelkezésre álló árukból (anyagokból) a további feldolgozott (megmunkált) árutól (anyagtól) eltérő jellegzetességű — kereskedelmi forgalomba hozható — új áru készül.

Miként pedig a rendelet 7. §-ának (2) bek. 2., illetve a 8. §-nak a (2) bek. b) pontjából kitűnik, a faiparban a fűrészáru előállítás — tekintet nélkül az ebbe a forgalmi körbe tartozó áruk különbözőségére (fűrészelt deszka, deszka, lécsz. stb.) — minden esetben a termelői forgalmiadó általános adókulcsától eltérő 15%-os termelői forgalmiadó alá esik. Ennek a fűrészáru-

nak a kitermelése történhet a fakitermelő, illetve a fűrészáru előállító, illetve a rendelet 1. §-ának (1) bek. e) pontjában említett bontási anyag kitermelést végző által. A felsorolt esetek közül azonban a bontásból nyert fűrészáru forgalombahozatala — tekintet nélkül arra, hogy azokat a beépítést megelőzően terhelte-e avagy nem valamilyen forgalmiadó — külön jogszabályi rendelkezés hiányában a fűrészáru termelési forgalmiadója alá nem vonható.

A rönkfából előállított (kitermelt) és a rendelet 8. § (2) bek. b) pontjában megállapított 15%-os termelői forgalmiadóval terhelt forgalombahozott, valamint a bontási anyagként jelentkező fűrészárunak (fűrészelt gerenda, deszka, lécs stb.) a további forgalmát megelőző, bárki által történő kisebb méretekre való egyszerű fűrészelését — mindaddig, amíg abból kész használati tárgy nem keletkezik — a termelői forgalmiadó szempontjából újabb, fűrészáru előállításának tekinteni nem lehet.

A kifejtettek szerint és mert nincs a panaszos céggel szemben olyan megállapítás, hogy az egyszerű kisebb méretekre való fűrészelésen túlmenő olyan további megmunkálást végzett volna, a 3%-os bontási kitermelési adóval terhelt megvásárolt fűrészárukon, amelyekkel azoknak az egyszerű fűrészáru jellege megváltozott volna (a vámtarifa valamilyen más tételszáma alá tartozó áru keletkezett volna), a sérelmezett 12%-os termelői forgalmiadókülönbözet követelésére jogos alap nincs.

Ennélfogva pedig nincs jelentősége annak a kérdésnek, hogy a panaszos cég a szóbanlévő kisebb méretekben való fűrészelést, az áru eladását megelőzően a saját számlájára, avagy az árueledást követően, külön felszámított bérmunkadíj ellenében, bérmunka keretében végezte s így a bíróság az ügyet ebből a szempontból annál kevésbé vizsgálta, mert a vizsgálati jegyzőkönyvben foglalt megállapítás szerint a panaszos cég a 3%-os általános forgalmi adó fizetési kötelezettségének az elért teljes bevétele után eleget tett. (624/1948. P. sz.)

76. Behozatali forgalmiadó alapja.

A behozatali forgalmiadó alapja konpenzációs ügyleteknél akkor is a kiszállított áru belföldi forgalmi értéke — nem pedig annak gyári előállítási ára —, ha a kiszállító nem kereskedő, hanem a kiszállított áru előállítója.

Indokolás: A behozatali forgalmiadó tárgya a külföldi árunak a behozatala. A fizetendő adó alapja pedig lényegében nem más, mint a behozott árunak a megvámolás időpontjában meglévő forgalmi értéke, vagyis az az érték, amellyel az áru a fizetési kötelezettség keletkezése időpontjában —

tehát a vámfizetési kötelezettség keletkezésekor — a *belföldi szabadforgalomban* megszerezhető.

Ez az érték, miként a 200/1947. P. M. számú rendelet 3. §-ának (1) bekezdéséből kitűnik, két alkatelemből tevődik össze. Az egyik a behozott áruért szolgáltatott anyagi javak belföldi értéke — pénz vagy áru —, mint vételár; a másik mindazoknak a szolgáltatásoknak az együttes összege, a költségek — amelyek az áru megszerzését terhelik.

Amidőn tehát a felhívott rendelet 3. §-ának (4) bekezdése — a külföldi árucsereforgalom esetére — a behozott áru vételárának mikénti megállapítását meghatározza, már egymagában az előbbiekből következőleg is, — függetlenül az árukompensáció keretében keletkezett értékszámolásoktól — minden esetre nézve a külföldre szállított áru belföldi értékét veszi alapul. A főszabály ugyanis az, hogy »a kiszállított belföldi áru vételárát olyan értékben kell számításba venni, amennyiért az a behozatali megvámolás időpontjában a belföldön beszerezhető.« Ennélfogva pedig, minthogy az áruknak a legalacsonyabb értéke, a gyári eladási árban kifejezésre jutó beszerzési érték; a jogszabálynak ez a külön kifejezett rendelkezése, amely szerint az esetben, ha a kiszállított belföldi árut maga a kiszállító vámadós állítja elő, a behozott áru vételárának a megállapításánál a kiszállított áru gyári eladási értékét kell számításba venni, lényegében csak azt mondja ki, hogy ilyen esetben is arról az értékről van szó, amelyért valamely áru belföldön általában beszerezhető és nem pedig az árunak a gyári előállítás és még kevésbé az árunak a külföld részére esetenként megállapított eltérő értékéről.

Ez természetes is, mert ellenkező esetben — nem tekintve a versenyegyenlőség elvére, amely kétségtelenül törést szenvedne — az ugyanazon vámkülföldről, ugyanazon időpontban behozott és vámmkezelt, teljesen egyfajtájú és minőségű árunak a behozatali forgalmi adóalapja — a behozatal-kori belföldi forgalmi értéke — eltérően alakulna már pusztán amiatt is; mert az egyik esetben a belföldi csereáru kiszállító kereskedő, a másik esetben pedig — a kiszállított árura nézve — előállító volt.

A bíróság által a fentiekben kifejtett elvi álláspontjának a helyességét támogatja a 200/947. P. M. számú rendelet 16. §-ának (4) bekezdésében foglalt, az adómegettérítési alapra vonatkozó jogszabály is. (2.505/1948. P. sz.)

77. Behozatali forgalmi adónál a vámkezelést követő utólagos kifogások érvényesítésének csak akkor van helye, ha az árura vonatkozó és a kifogás alapjául szolgáló súly és minőségbeli eltérések megnyugtatóan megállapíthatók. (1.514/1948. P. sz.)

78. *Forgalmiadóátalánynál csak az adóalap hozható át változatlan összegben, az esetleges adókulcsváltozásokat azonban az átalány összegének megállapításánál figyelembe kell venni. (1.840/1948. P. sz.)*

79. *A behozatali forgalmiadó alapja kompenzációs ügyleteknél akkor is a kiszállított áru belöldi forgalmi értéke — nem pedig annak gyári előállításí ára — ha a kiszállító nem kereskedő, hanem a kiszállított áru előállítója. (2.505/1948. P. sz.)*

80. *A nyers gyapjúfonál matringokban való csomózása nem tekinthető kiszerezésnek. (3.702/1947. P. sz.)*

Együttes kereseti és jövedelemadó.

81. *Az adó- vagy illetékügyben a könyvelésre, nyilvántartásra, stb. illetékes városi (községi) adóhivatalnál a törvényes határidőben benyújtott magánpanaszt abban az esetben is kellő időben beadottnak kell tekinteni, ha az elkéssetten érkezett a másodfokú hatósághoz. (2.855/1948. P. sz.)*

82. *A nem haszonra alakult közművelődési egyesületnek italmérési engedély alapján befolyó jövedelme is mentes az együttes kereseti és jövedelemadó alól. (1.210/1948. P. sz.)*

83. *A bérszántás nem időszaki foglalkozás. (470/1948. P. sz.)*

A JOGTUDOMÁNYI KÖZLÖNY

KÖZIGAZGATÁSJOGI DÖNTVÉNYTÁRA

Szerkesztő: Dr. Mattyasovszky Pál

I.

Az 1946. évi augusztus hó 1. napja előtt esedékessé vált, de az alkalmazott által önhibáján kívül eső okból fél nem vett közszolgálati járandóságok forintértékre átszámított kiegyenlítése.

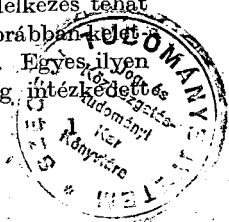
Az 1946. évi augusztus hó 1. napja előtt esedékessé vált, de az alkalmazott által önhibáján kívül eső okból fél nem vett közszolgálati járandóságot (illetmény, nyugellátás, részletetés, pótlékok, segélyek stb.) az 1946. évi augusztus hó 1. napjával hatálybalépett illetmény-, nyugellátási és általában a közszolgálati járandóságokat megállapító szabályok szerint kiszámított hátralékos összeg tíz százalékával kell forintértékben kiegyenlíteni.

Indokolás: A vármegye alispánja a megtámadott határozattal a közigazgatási bíróság 74/1945. K. számú ítélete alapján megállapította a panaszos igényét a férje után az 1944. évi december hó 1. napjától az 1945. évi február hó 28. napjáig terjedő időre járó teljesösszegű illetményekre, de ennek folyósítását a 2.763/1946. P. M. sz. rendelet 3., 10. § (2) bekezdése és a 8.640/1946. M. E. sz. rendelet alapján a pengőben esedékessé vált összeg kicsiségére és az átszámítási értékarány nagyságára tekintettel mellőzte.

A panaszos panaszában a megállapított, de ki nem fizetett illetmény átértékelését kéri.

A közigazgatási bíróság a panaszt alaposnak találta.

A megtámadott határozatban felhívott rendeletek különösen a 8.640/1946. M. E. sz. rendelet voltaképpen az 1946. évi július hó 31. napján forgalomban lévő pengőnek, adópengőnek, — de nem az azt megelőző időben pengőben vagy adópengőben keletkezett követeléseknek — forintra való átszámításánál irányadó értékarányt állapította meg. Ez a rendelkezés tehát nem vonatkoztatható és nem alkalmazható a pengőben már korábban keletkezett követelések értékének forintban való megállapítására. Egyes ilyen követeléseknek átszámítására nézve a kormány rendeletileg, intézkedett.

(9.540/1947. Korm. sz. rendelet), de a közszolgálati járandóságok átszámítása tekintetében ilyen törvényes rendelkezés nem keletkezett.

A közigazgatási bíróság foglalkozva a hátralékban maradt közszolgálati járandóságok átszámításának kérdésével, a XV. sz. osztályértekezleti határozatban kifejtettek szerint, a közszolgálati járandóság munkadíj jellege, gazdasági, szociális rendeltetése és ama tény alapján, hogy az állam a közszolgálati viszonyból származó, ki nem egyenlített követelések érvényesítésének általános korlátozását, felfüggesztését, vagy különleges szabályozását nem tartotta szükségesnek, — ahhoz a megállapításhoz jutott, hogy az állam a közalkalmazottakat sem kívánta elzárni attól a jogos igénytől, hogy még a pengőromlás idején esedékessé vált, de önhibájukon kívül eső okból fel nem vett járandóságokat olyan értékben kapják meg, amely a járandóság gazdasági és szociális rendeltetésének megfelel.

Ennélfogva a közigazgatási bíróság jogosnak találta a panaszosnak azt a kérését, amellyel a részére megállapított illetményt forintértékre átszámítva igényli.

A forintra való átszámítás mértékének meghatározásánál a közigazgatási bíróság abból indult ki, hogy az 1945. évi április hó 1. és az 1946. évi július hó 31. napja között esedékessé vált, pengőben, illetőleg adópengőben meghatározott közszolgálati járandóságoknak a Magyar Nemzeti Bank által összeállított, valamint a 9.530/1947. Korm. sz. rendelethez csatolt átszámítási táblázatok alapján forintra átszámított összege, — illetőleg annak középáránysa — az 1946. évi augusztus hó 1. napjával életbelépett közszolgálati járandóságoknak kb. 7—12 százalékát teszi ki. Ennek alapulvétele mellett és figyelemmel arra, hogy a közszolgálati járandóságok — akárcsak a kollektív szerződésekkel megállapított munkabérek — a pengő értékromlásának idején jóval kisebb vásárló erőt képviseltek mint a forintban meghatározott közszolgálati járandóságok, illetőleg munkabérek, továbbá, hogy a közszolgálati járandóságok forintban az állam és önkormányzatok teherbírásához képest nyerék megállapítást, — a közigazgatási bíróság az állam és önkormányzatok háztartásának helyzetére és a járandóság szociális rendeltetésére tekintettel azt találta indokoltnak és méltányosnak, hogy az 1946. évi augusztus hó 1. napja előtt esedékessé vált, de az alkalmazott önhibáján kívül eső okból fel nem vett közszolgálati járandóság az 1946. évi augusztus hó 1. napján hatályos illetmény-, nyugellátási és más a közszolgálati járandóságokra vonatkozó jogszabályok szerint ugyanannyi időre járó járandóság tíz százalékkal egyenlítettcsk ki, mint amennyi időre az alkalmazott a járandóságot nem kapta meg.

Ezért a közigazgatási bíróság a panasznak helyet adva kötelezte T. vármegye közönségét, hogy a panaszos részére az 1944. évi december hó 1. napjától az 1945. évi február hó 28. napjáig terjedő három hónapra járó, de ki nem fizetett illetmény fejében — az 1946. évi augusztus hó 1. napján

hatálybalépett 8.900/1946. M. E. sz. rendelethez csatolt 1. sz. kimutatás szerint ugyanennyi időre járó illetmény összegének tíz százalékát forint értékben fizesse ki.

Közigazgatási bíróság 715/1947. K. — 1948. január 21.

2.

Az ítéldbírák és ügyészek várakozási idejének a 2.500/1945. M. E. sz. rendelet hatálybalépése előtti időben történt megrövidítése esetén a megrövidítést úgy kell tekinteni, mintha az a fizetési osztály I. vagy 3. fokozatában következett volna be.

Közigazgatási Bíróság 1898. sz. E. H.

Jegyzet: A VI. vagy VII. fizetési osztály 2. fokozatában az 2.500/1945. M. E. sz. rendelet 2. §-ának (2) bekezdése értelmében a várakozási idő megrövidítés nélkül is két év. E ért szükséges volt — az idézett elvi határozattal — az általános mértéken messze felülmelkedő munkatöltesítményen alapuló (41.000/1921. I. M. sz. rendelet) várakozási idő megrövidítésének érvényt szerezni akkor is, ha a megrövidítés az említett fizetési osztályok 2. fokozatában következett be.

A fent közölt elvi határozat ezidőszerint is jelentőséggel bír, mert az ítéldbírák és az államügyészek státusának visszaállítása tárgyában kiadott 10.550/1947. Korm. sz. rendelet hatálybalépésekor már kinevezett ítéldbírák és államügyészeknek e rendelet szerinti fizetési fokozatba sorolásánál a 2.500/1945. M. E. sz. rendelet alapján elért fizetési osztály és fokozat az irányadó.

3.

Rehabilitáció (4.550/1945. M. E. sz. rendelet) figyelembevétele a nyugellátási igény megállapításánál.

A bár szolgálaton kívül töltött, de a 4.550/1945. M. E. sz. rendelet alapján beszámított időtartam a nyugdíj alapjául beszámítható szolgálati idővel esik egy tekintet alá és így azt a nyugdíjra igénytadó legkisebb szolgálati idő megállapításánál is figyelembe kell venni.

Indokolás: Az 1945. év folyamán alispánná megválasztott dr. T. Lajos kérelmére a th. bizottság közgyűlése a 85. kgy. 7.462/1945. ai. sz. és a belügyminiszter által 151.915/1946. III. sz. alatt jóváhagyott határozatával kimon-

otta, hogy a megnevezett szolgálati idejét a 4.550/1945. M. E. sz. rendelet alapján az 1919. évi január hó 1. napjától kezdődően megszakítás nélkül számítja és ezt az időt a fizetési osztályba sorozásánál is figyelembe veszi.

Majd a közgyűlés a 74. kgy. 7.069/1947. ai. sz. határozatával a megnevezett alispánt az 1947. évi január hó 1. napjával nyugalomba helyezte és ellátását az 1919. évtől számított szolgálati idejének figyelembevétele mellett állapította meg.

E határozat ellen beadott panaszában dr. F. János törvényhatósági bizottsági tag panaszos egyrészt az alispán nyugalmahelyezését, másrészt az ellátás megállapítását tartja sérelmesnek.; az utóbbit lényegében azért, mert érvelése szerint jogszabályellenes a két évnél kevesebb tényleges szolgálat mellett az 1919. évtől kezdődő időnek a nyugdíj alapjául szolgáló beszámítható szolgálati időként való engedélyezése.

I. A törvényhatósági tisztviselők ellátása kérdésében az 1896 : XXVI. t.-c. 45. §-ának 1. pontja szerint az esetben van közigazgatási bírósági panasznak helye, ha az a körülmény válik vitássá, hogy jogigénye van-e az alkalmazottnak nyugdíjra, vagy hogy e címen őt mekkora összeg illeti meg. De kifejezetten kiveszi a bíróság hatásköréből az 1912 : LXV. t.-c. 120. §-ának g) pontja annak a kérdésnek elbírálását, hogy beállottak-e a nyugalomba helyezésnek a feltételei, vagy sem.

Ezért a panasznak ama része tekintetében, amely a nevezett alispán nyugalmahelyezésének ténye ellen irányul, a bíróság hatáskörét nem lehet megállapítani.

II. A panaszos másrészt azt tartja sérelmesnek, hogy a közgyűlés a két évnél rövidebb tényleges szolgálat mellett, a szolgálaton kívül eltöltött időnek beszámításával nyugdíjat állapított meg. Lényegében tehát a nevezett alispánnak az ellátásra való jogigényét is vitássá teszi.

Az iratok szerint nem vitás, hogy a nevezett alispánnak az 1919. évi január hó 1. napjától kezdődően a szolgálaton kívül eltöltött idejét a törvényhatósági bizottság közgyűlése a belügyminiszter jóváhagyásával beszámította.

A közgyűlésnek a 4.550/1945. M. E. sz. rendeleten alapuló e határozata következtében az említett időtartam a nyugdíj alapjául beszámítható szolgálati idővel esik egy tekintet alá.

Mint hogy pedig az ekként beszámított idő a 10 évet meghaladja. — másrészt mivel az ellátást az 1912 : LXV. t.-c. 37. §-a szerint a beszámítható szolgálati idő alapulvétele mellett kell megállapítani, nem sértett jogszabályt a törvényhatósági bizottság azáltal, hogy a nevezett alispán ellátási igényét a 4.550/1945. M. E. sz. rendelet alapján már jogerősen beszámított szolgálati idő alapulvétele mellett állapította meg.

4.

A közszolgálati alkalmazott által az 1939: IV. t.-c. alapján történt elbocsátása folytán — későbbi jogérvényes nyugdíjazásáig — szolgálaton kívül töltött idő beszámítása.

A 200/1945. M. E. sz. rendelettel hatályon kívül helyezett 1939: IV. t.-c. alapján elbocsátott közszolgálati alkalmazott tényleges szolgálati viszonya az elbocsátással de jure nem szűnt meg, ezért jogos igénye van elbocsátásától (az említett törvény alapján történt nyugdíjazásától) jogérvényes nyugdíjazásáig szolgálaton kívül töltött ideje beszámítására.

Indokolás: A nem vitás tényállás szerint a panaszos K. Dezső községi adóügyi jegyzőt az 1939: IV. t.-c. alapján zsidó származása miatt az 1943. évi január hó 1. napjától kezdődő hatállyal nyugdíjazták. A panaszos a deportálásból az 1945. évi augusztus hó 1. napján visszatérve olyirányú kérelmet terjesztett elő, hogy a kényszernyugdíjazása óta eltelt időnek fizetési osztályba és fokozatba sorolása és ellátása szempontjából beszámítása mellett nyugdíjaztassék.

A törvényhatósági bizottság közgyűlése a panaszos kérelmének részben eleget tett, amennyiben a panaszost a 2.500/1945. M. E. sz. rendelet alapján az 1945. évi április hó 1. napjától számított hatállyal magasabb fizetési osztályba és fokozatba sorolta, egyébként elutasította a panaszosnak azt a kérelmét, hogy a kényszernyugdíjazástól eltelt idő ellátásának megállapítása szempontjából beszámíttassék, illetőleg a kisgyűlésnek a kényszernyugdíjazást kimondó határozatát mind a nyugdíjazás, mind az ellátás százalékos megállapítására vonatkozó részében változatlanul hagyta.

A panaszos panaszában e határozat megváltoztatását és a kényszernyugdíjazástól az 1947. évi március hó 12. napján történt nyugdíjazásáig eltelt időnek ellátása megállapításánál figyelembevételét kérte.

A panasz alapos.

A zsidótörvények és rendeletek hatályon kívül helyezése tárgyában törvényes felhatalmazás alapján kibocsátott 200/1945. M. E. sz. rendelet, illetőleg a 10.340/1945. M. E. sz. rendelet a zsidó származásuk miatt elbocsátott közszolgálati alkalmazottak részére — a panaszos esetére nem vonatkoztatható kivételektől eltekintve — a tényleges szolgálatba visszahelyezésre biztosítanak igényjogosultságot, az első helyen említett rendelet 5. §-ának (2) bekezdése és az utóbb említett rendelet 4. §-a pedig az elbocsátástól a visszavételig eltelt időt tényleges szolgálatban töltött időnek minősíti.

Az a körülmény, hogy a panaszos igényjogosultsága ellenére a tényleges szolgálatba nem helyeztetett vissza, hanem nyugdíjaztatott, nem lehet akadálya annak, hogy reá nézve a visszavett alkalmazottakra vonatkozó rendelkezések alkalmazást nyerjenek. A felhívott rendletek célzatából és rendelkezéseinek egybevetéséből ugyanis a bíróságnak okszerűen arra a következtetésre kellett jutnia, hogy a zsidótörvények alapján elbocsátott alkalmazottak tényleges szolgálati viszonya az elbocsátással, illetéleg nyugdíjazással de jure nem szűnt meg, s így a panaszost a megtámadott határozat folytán bekövetkezett jogérvényes nyugdíjazásáig tényleges szolgálatban állónak kell tekinteni, akinek tehát jogos igénye van ahhoz, hogy az elbocsátásától nyugdíjazásáig szolgálaton kívül eltöltött ideje ellátásának megállapításánál beszámítható szolgálati időként figyelembe vételessék.

Ezért a Közigazgatási bíróság a panasznak helyet adott és annak megállapítása mellett, hogy a panaszosnak az 1943. évi január hó 1. napjától, a megtámadott határozat meghozatalának időpontjáig szolgálaton kívül töltött idejének nyugdíjba beszámítására jogos igénye van, az eljárt közigazgatási hatóságot a panaszos nyugellátásának újabb megállapítására kötelezte.

Közigazgatási Bíróság 1.579/1947. K. — 1948 február 10.

5.

A hadifogságból polgári szolgálatukba visszatért közalkalmazottak elmaradt illetményei.

A hadifogságból visszatért, szolgálattételre jelentkezett és szabályszerűen igazolt — illetve az 5.000/1946. M. E. sz. rendelet végrehajtása során állásában megtartott — közszolgálati alkalmazott részére az illetményei beszüntetése után esedékessé vált összes elmaradt illetményeit folyósítani kell.

Indokolás: F. Sándor II. oszt. községi irodatiszt 1945. évi március hó 28. napján orosz fogságba került. A fogságból 1947. évi október hó 1-ével tért vissza, amikor szolgálattételre jelentkezett. Ezt követően 1947 október hó 10-én szolgálatba állították, amikor nevezett a hivatali esküt letette. P. P. S. K. vármegye alispánja a panaszos illetményei folyósítását 1947. évi november hó 1. napjával rendelte el.

F. Sándor az alispán véghatározata ellen panasszal élt és azt kérte, hogy részére az összes elmaradt illetményei folyósítását rendelje el a bíróság.

A közigazgatási bíróság általános közigazgatási osztálya a XVI. sz. osztályülési határozatában kimondotta, hogy a hadifogságból visszatért,

szolgálatátételre jelentkezett és szabályszerűen igazolt közszolgálati alkalmazott részére, visszamenőleg nemcsak a szolgálatátételre jelentkezését követő hó 1-étől kezdődőleg, hanem az illetményei beszüntetése után esedékessé vált összes elmaradt illetményeit folyósítani kell. Ennek az osztályülési határozatnak az indoklása szerint az ideiglenes nemzeti kormány által — a katonai szolgálatot teljesítő, hadifogságba került, vagy más okból a szolgálatátételben akadályozott közszolgálati alkalmazottak illetményének rendezése ügyében — 6.350/1945. M. E. sz. alatt kiadott rendelet 2. §-ának (1) bekezdése szerint azt a közszolgálati alkalmazottat, akit a szolgálatátételben katonai szolgálata, kötelező munkaszolgálata, hadifogsága, hadicselekményekkel kapcsolatban közmunkára való kötelező igénybevétele, eltűnése, vagy a fasiszták részéről történt elhurcolása akadályozott meg, az állomáshelyén szolgálatátételre történt jelentkezése időpontjától kezdődően — a (2) bekezdésben felsorolt kivételekkel — élelmezési illetményben kell részesíteni. A rendelet 4. §-ának (1) bekezdése értelmében pedig a katonai szolgálatot teljesítő közszolgálati alkalmazott részére a polgári szolgálatátételre történt jelentkezése napját követő hó 1. napjától kell az állása szerint megállapított illetményt folyósítani.

Ugyanennek a §-nak (2) bekezdése szerint azonban annak a közszolgálati alkalmazottnak a részére, akinek a szolgálatátételre való jelentkezését a 2. § (1) bekezdésében meghatározott valamely ok gátolta, ha utóbb a vele szemben lefolytatott igazoló eljárás az 1.080/1945. M. E. sz. rendelet 20. §-a (2) bekezdésének 1. vagy 2. pontjában említett határozattal nyert jogerős befejezést, az összes elmaradt illetményeit folyósítani kell.

Az idézett jogszabály tehát az illetményekre való igény kezdő időpontja tekintetében a katonai szolgálatból a polgári szolgálatba visszatérő közszolgálati alkalmazottakra vonatkozólag (4. § (1) bekezdés), valamint a polgári szolgálat ellátásában a 2. § (1) bekezdése szerint akadályozott alkalmazottak élelmezési illetményére vonatkozóan eltérő rendelkezést foglal magában attól a szabálytól, amit ugyancsak a szolgálatátételben a fentiek szerint akadályozott alkalmazottak illetményigényére a 4. §-ának (2) bekezdésében felállít.

A 2. § (1) bekezdése a szolgálatuk teljesítésében akadályozottak között a hadifogságban volt alkalmazottakat is említi. Ennek következtében a 4. § (2) bekezdésében idézett rendelkezés alapján — tekintet nélkül arra, hogy polgári szolgálatátételre hadifogságuk miatt mely időpontban tudtak jelentkezni és így élelmezési illetményüket mely időponttól kezdve kapták, — az esetben ha őket az 1.080/1945. M. E. sz. rendelet 1. vagy 2. pontja szerint igazolták, részükre visszamenőleg, az esetleg már folyósított élelmezési illetmény levonásával, összes elmaradt illetményüket folyósítani kell.

A most kifejtettek alapján a jelen esetben a bíróság a fentidézett osztályülési határozatot alkalmazandónak találta.

Az irányadó tényállás szerint ugyanis a panaszos hadifogságból tért haza és állásába visszahelyezték.

Ez az állásba visszahelyezés pedig, — mert az 5.000/1946. M. E. sz. rendelet végrehajtása során a panaszost a szolgálatban továbbra is megtartották, — egyértelmű azzal, mintha őt egyben az 1.080/1945. M. E. sz. rendelet-20. §-a (2) bekezdésének 1. pontja szerint igazolták volna.

A panaszos ugyanis az 5.000/1946. M. E. sz. rendelet 11. §-a értelmében már nem kerülhetett igazolás alá, miután az igazolási eljárás a felhívott rendeletszakasz értelmében megszűnt.

A kifejtettek alapján a bíróság kötelezte az alispánt, a panaszos összes elmaradt illetményeinek számszerű meghatározására és utalványozására.

Közigazgatási Bíróság 98/1948. K. — 1948. február 11.

6.

Hadifogságban eltűnt közszolgálati alkalmazott feleségének illetményigénye.

Élelmezési illetmény és nem nyugdíj jár annak, akinek férje a hadifogságban eltűnt.

Indokolás: I. D. Jánosné sz. K. Margit törvényhatósági útor felesége részére P. P. S. K. vármegye törvényhatósági bizottságának közgyűlése özevyi nyugellátást állapított meg. Ezt a véghatározatát a törvényhatósági bizottság közgyűlése azzal indokolta meg, hogy D. János th. útor orosz hadifogságban eltűnvn, feleségének az ellátásra való igénye ideiglenesen megnyílt és így az D. János kérelmére megállapítandó-volt.

Ez ellen a véghatározat ellen élt panasszal D. Jánosné és olyan kérelmet terjesztett elő, hogy mindaddig, amíg férje elhalálozása bizonyossá válik, élelmezési illetményt folyósítsanak részére.

II. Megállapítható az iratokból, hogy a nyugellátást D. Jánosné olyan kérelme alapján állapították meg, melyet az élelmezési illetmény folyósításának beszüntetése miatt adott be. A felterjesztő jelentés szerint pedig panaszosnak élelmezési illetményét a 22.440/1947. P. M. sz. »rendelet« alapján szüntették meg, mert férje hadifogságát a hivatkozott »rendeletben« előírt módon igazolni nem tudta.

III. Az 1869. évi IV. t.-c. 19. §-a az 1879. évi XL. t.-c. 10. §-a, valamint az 1896. évi XXVI. t.-c. 134. §-ának (2) bekezdése értelmében a bíróság az ügyben alkalmazott rendeletek törvényességét vizsgálni jogosult és köteles.

Az 1879. évi XL. t.-c. 9. §-a szerint a miniszteri-rendelet a hivatalos lapban hirdetendő ki.

A fenti törvényes rendelkezések alapján megállapítja a bíróság, hogy a felterjesztő jelentésben említett 22.440/1947. II. P. sz. »rendelet« a bíróság ítélkezési gyakorlatában joghatályosan alkalmazható miniszteri rendeletnek nem tekinthető, mert az a hivatalos lapban közzétéve nem lett, s így törvényes módon kihirdetve nem volt. Ettől eltekintve sem minősül miniszteri rendeletnek, hanem a közigazgatási hatóságok eljárását szabályozó közigazgatási utasításnak, ami abból is nyilvánvaló, hogy a fenti szám alatt kiadott miniszteri rendelkezés a szövege szerint is mint »kőrirat« van megjelölve.

Ekként a fenti számú kőriratban foglaltak a jelen ügy elbírálásánál figyelmen kívül maradnak.

IV. Előrebocsátja a bíróság, hogy az 1942. évi XIV. t.-c. 19. §-ában rendelkezett a háborúban teljesített katonai szolgálat tartama alatt hadifogságba esett vagy eltűnt alkalmazottnak igényjogosult hozzátartozói részére megállapítandó nyugellátásra vonatkozóan.

Ezt a törvényes rendelkezést azonban hatályon kívül helyezte a katonai szolgálatot teljesítő, hadifogságba került, vagy más okból szolgálat-tételben akadályozott közszolgálati alkalmazottak és családtagjaik illetményének megállapítása tárgyában kiadott 6.350/1945. M. E. sz. törvényerejű rendelet.

E rendelet 2. §-ának (1) bekezdése kimondja, — a (2) bekezdésben foglalt kivételektől eltekintve, — hogy az a közszolgálati alkalmazott, aki az egyes országrészek felszabadulása alkalmával vagy azt követően azért nem teljesített vagy nem teljesít állomáshelyén szolgálatot, mert ebben őt katonai szolgálata, kötelező munkaszolgálata, hadifogsága, hadi cselekményekkel kapcsolatban közmunkára való kötelező igénybevétele, eltűnése, vagy a fasiszták által történt elhurcolása gátolta, az állomáshelyén szolgálatra történt jelentkezése időpontjától kezdődően élelmezési illetményben részesül.

A felhívott rendelet 3. §-ának (1) bekezdése — a (2) bekezdésben foglalt kivételektől eltekintve — úgy rendelkezik, hogy ha a közszolgálati alkalmazott azért nem tudott szolgálattételre jelentkezni, mert ebben őt a 2. § (1) bekezdésében meghatározott valamely ok gátolta, mindaddig, amíg szolgálattételre jelentkezni nem tud, vagy amíg halála igazolást nem nyert, a jelen szakasz (3) bekezdésében felsorolt jogosult hozzátartozónak jár az élelmezési illetmény.

A családi pótlékra igényjogosult feleség a (3) bekezdésben felsorolt jogosult hozzátartozó. Ilyennek tehát mindaddig amíg férje a 2. § (1) bekezdésében meghatározott valamely okból szolgálattételre jelentkezni nem tud, illetőleg amíg halála igazolást nem nyert, jár az élelmezési illetmény.

V. Az irányadó tényállás szerint D. János th. útor hadifogságban eltűnt. Ezt a panasszal megtámadott véghatározat is megállapítja. Halála igazolást nem nyert. Sem vele, sem feleségével szemben a felhívott rendelet 2.

illetőleg 3. §-ának (2) bekezdésében foglalt kivételes esetre adat nincsen. felesége pedig családi pótlékra igényjogosult.

Következésképp a családi pótlékra igényjogosult feleségnek — a fana szosnak — a 6.350/1945. M. E. sz. rendelet 3. §-ának (1) bekezdése értelmében továbbra is igénye van az élelmezési illetményre.

A törvényhatósági bizottság közgyűlése tehát tévesen állapított meg D. Jánosné részére ideiglenesen özvegyi nyu cellulást.

Közigazgatási Bíróság 137/1948. K. — 1948 március 10.

7.

A 6.800/1945. M. E. sz. rendelet hatálybalépte előtt elvált nő özvegyi nyugdíja.

A 6.800/1945. M. E. sz. rendelet hatálybalépte előtt elvált nőnek nem jár özvegyi nyugdíj, ha a férj utóbb el is ismerte véttségét. A véttségnek — a 6.800/1945. M. E. sz. rendelet hatálybalépte előtt — a bontóperi ítéletből kell kitünnie.

Indokolás.: Az iratokból megállapítható tényállás szerint Sz. Mária, akinek az elhalt T. Emil volt községi jegyzével 1911. évben kötött házasságát a sz.-i törvényszék 1918. évi október hó 7. napján P. 1.077/1918.—5. sz. alatt hozott jogerős ítéletével az 1894. évi XXXI. t.-c. 77. §-ának a) pontja alapján a panaszos hibájából felbontotta és panaszost vétkesnek nyilvánította — e házasság alapján volt férje után özvegyi nyugdíj megállapítását kérte. Kérelmét H. vármegye törvényhatósági bizottságának közgyűlése elutasította.

Ez ellen az elutasító határozat ellen élt panasszal a nevezett olyan indokolással, hogy házassága felbontásának idejében a megegyezéses válás fogalma nem volt ismeretes. Így ebben az időben ha a házaspár közös megegyezéssel kívánták a házasságot felbontani és etekintetben egymás között békésen meg tudtak egyezni, a bontóperben a H. T. 77. §-ának a) pontja szerint kellett eljárni, aminek folyományaként az egyik házaspár vétkesnek kellett nyilvánítani. A háborús viszonyok miatt ahhoz hellett folyamodnia, hogy néhai férje legyen a visszahívó és a panaszos a visszahívott. Ennek következtében őt nyilvánították a házassági bontóperben vétkesse, holott később néhai férje maga is elismerte, hogy a bontóperben vétkesse nyilvánítása kizárólag csak formai volt és hogy a házasság felbontására ő szolgáltatott okot. Egyben bírói egyezség alapján néhai férje tartásdíj fizetésére is kötelezte magát. Ezekre az előadásokra a panaszos bizonyítékokat is csatol.

H. vármegye nyugdíjszabályrendeletének 25. § (2) bekezdés 5. pontja — az 1912. évi LXV. t.-c. 51. §-ának (3) bekezdés 5. pontjában foglaltakkal egybehangzóan — úgy rendelkezik, hogy az a nő, akinek házasságát a bíróság jogerősen felbontotta, akkor tarthat igényt özvegyi nyugdíjra, ha nem ment újból férjhez és ha a házasság felbontását kimondó ítéletből kétségtelenül kitűnik, hogy a házasság kizárólag a férj hibájából bontatott fel, továbbá ha a férj tartásdíj fizetésére volt kötelezve.

Erre a törvényes rendelkezésre tekintettel a bíróság a panaszt elutasította.

A felhívott törvényes rendelkezés ugyanis kifejezetten kimondja, hogy a házasság felbontását kimondó ítéletből kell kitűnnie, hogy a házasság kizárólag a férj hibájából bontatott fel.

A jelen esetben pedig a házasság felbontását kimondó ítéletből ennek éppen az ellenkezője tűnik ki. Következésképp a panaszost özvegyi nyugdíj igény nem illeti.

A felhívott rendelkezés folytán pedig közömbös az a körülmény, hogy utólag maga az elhalt férj elismerte, hogy a házasság felbontására ő adott okot és hogy utóbb tartásdíj fizetésére kötelezte magát, mert az 1912. évi LXV. t.-c. 51. § (3) bekezdésének 5. pontja szerint járó özvegyi nyugdíj megállapításánál a vétkeesség kérdésében egyedül a bontóperbeli ítélet megállapítása az irányadó.

Közigazgatási Bíróság 3.575/1947. K. — 1948 január 21.

8.

Az az elvált nő, akinek a házassága a 6.800/1945. M. E. sz. rendelet 4. §-a alapján hozott ítélettel bontatott fel, az özvegyi nyugdíjra abban az esetben is igényjogosult, ha az eljárás adataiból kétségtelenül megállapítható, hogy a házasság felbontása kizárólag a férj hibájából történt és a férj végleges nőtartásdíj fizetésére köteleztetett.

Közigazgatási Bíróság 1914. sz. E. H.

Jegyzet: A házassági jogról szóló 1894 : XXXI. törvényeink, valamint az ezzel kapcsolatos eljárási rendelkezések kiegészítése és módosítása tárgyában kibocsátott 6.800/1945. M. E. sz. rendelet 4. §-a alapján hozott felbontó ítéletben ugyanezen § (5) bekezdése értelmében egyik házastárs vétkeesség nyilvánításának nincs helye. Így az idézett rendelethez alapján hozott ítéletből nem tűnhetik ki kifejezetten az, hogy a házasság melyik fél hibájából bontatott fel, ezért az eljárás adataiból, így pl. abból, hogy a bontó-

per bírósága a panaszos nőt férje nevének viselésére feljogosította, — kell megállapítani azt, hogy a házasság felbontása kizárólag a férj hibájából történt.

9.

Özvegyi nyugdíjigény elvesztése a házassági bontóper során tett vagyoni igényről lemondó nyilatkozat folytán.

Özvegyi nyugdíj nem illeti meg az elvált nőt (első feleséget), ha egyösszegű végkielégítést kapott válópere során és közjegyzői okiratban minden igényéről lemondott.

Indokolás: Az iratokból megállapítható tényállás szerint J. Dezső 1915. évi március hó 20. napján házasságot kötött K. Anna Máriával. Ezt a házasságot a b.-i törvényszék 1921. évi március hó 10. napján jogerőre emelkedett XXXIV. T. 31.912/1921—2. sz. ítéletével felbontotta és egyben J. Dezsőt vétkesnek nyilvánította. Az ítélet szerint a felek a bíróság előtt vagyoni igényeket nem támasztottak. A bontópert megelőzően ugyanis J. Dezső közjegyzői okiratban kötelezte magát, hogy K. Anna Mária ideiglenes és végleges nőtartása és bármilyen néven nevezendő egyéb igényének teljes és végleges kielégítése fejében összesen 60.000 koronát fizet.

A bontópert követően J. Dezső új házasságot kötött Sz. Emmával. Majd később 1945. évi augusztus havában elhalt, amikor özv. J. Dezsóné sz. Sz. Emma részére folyósították az özvegyi nyugdíjat. Ezután 1946. évi január havában K. Anna a közlekedésügyi minisztertől azt kérte, hogy részére is folyósítsák az özvegyi nyugdíjat, természetesen figyelemmel az özvegyre.

A közlekedésügyi miniszter 93/1947. Eln. sz. határozatával ennek a kérelemnek eleget tett és utasította az illetményhivatalt, hogy J. Dezső után járó özvegyi ellátást megosztva utalványozza özv. J. Dezsóné sz. Sz. Emma és K. Anna Mária között.

Ezt a határozatot özv. J. Dezsóné sz. Sz. Emma részére nem kézbesítették ki, aki, — előadása szerint — erről az intézkedésről csak 1947. szeptemberében az illetményhivatalban tett személyes megjelenése során szerzett tudomást. Ekkor kérvénnyel fordult a közlekedésügyi miniszterhez, amelyben azt adta elő, hogy K. Anna Mária a fentemlített közjegyzői okiratban minden igényéről lemondott. Egyben azt kérte, hogy az özvegyi nyugdíjat egyedül részére folyósítsák.

A miniszter ennek a kérelemnek eleget tett és 18.316/1947. Eln. sz. határozatában úgy rendelkezett, hogy az özvegyi nyugdíjat egyedül özv.

J. Dezsóné sz. Sz. Emma részére utalják ki. Ezt a határozatát a miniszter lényegében azzal indokolta, hogy a szóbanlévő közjegyzői okiratban K. Anna Mária minden igényéről és így az özvegyi nyugdíjigényéről is lemondott.

Ez ellen a határozat ellen K. Anna Mária élt panasszal, olyan indokolás mellett, hogy a miniszter tévesen magyarázta a közjegyzői okiratban foglaltakat, mert azzal csak az élők közötti ügyletek keretébe tartozó vagyoni igényeiről mondott le a részére kifizetett összeg ellenében, nevezetesen a tartási, a hozományi, a nő külön vagyoni és közszerzeményi igényeiről, de nem mondott le J. Dezsó elhalálása után megnyíló, tehát a közokirat felvételkor még nem is létezett igényéről.

A bíróság a panaszt elutasította a következők alapján:

Az 1912: LXV. t.-c. 51. §-ának (3) bekezdés 5. pontja szerint az a nő, akinek házasságát a bíróság jogerősen felbontotta, csak akkor tarthat igényt özvegyi nyugdíjra, ha nem ment újból férjhez, ha a házasság felbontását kimondó ítéletből kétségtelenül kitűnik, hogy a házasság kizárólag a férj hibájából bontatott fel és ha a férj tartásdíj fizetésére volt kötelezve.

A bíróság megítélése szerint K. Anna Máriával szemben ez az utóbbi törvényes feltétel hiányzik.

Igaz ugyan, hogy a bontóper előtt kötött közjegyzői okiratban J. Dezsó »ideiglenes és végleges nőtartás és bármilyen néven nevezendő egyéb igény« teljes és végleges kielégítése fejében fizette le a 60.000 koronát. Ez a kötelezettségvállalás azonban a bíróság megítélése szerint nem egyértelmű a törvényben megkívánt azzal a feltétellel, hogy »a férj tartásdíj fizetésére volt kötelezve.«

A tartásdíj ugyanis jogi természete szerint folyamatos, visszatérő szolgáltatást jelent, amelynek — legalábbis részben — feltétlenül az életfenntartáshoz szükséges mindennapi szükségletek biztosítására kell szolgálnia.

Ilyen jellegű tartásdíjat azonban J. Dezsó K. Anna Máriának nem fizetett, következésképp a tartásdíj jogi természetének megfelelő kötelezettség viselésére nem volt kötelezve.

Hiányzik tehát a bíróság megítélése szerint, a törvényben megkívánt az a feltétel, hogy a férj »tartásdíj fizetésére« is legyen kötelezve.

Ennek hiányában pedig K. Anna Máriát özvegyi nyugellátás nem illeti.

Megjegyzi egyébként a bíróság, hogy az 1.443. sz. alatt felvett elvi jelentőségű határozatában a bíróság kimondotta azt is, hogy az özvegyi ellátás a férjnek tartási kötelezettségét pótolja, ebből pedig következik a fenti jogi álláspontnak helyessége, t. i. az, hogy a törvényben megkívánt »tartásdíj fizetésére volt kötelezve« feltételben a tartásdíj alatt csak olyan kötelezettségvállalás érthető, amely mindenben megfelel a tartásdíj jogi természetének.

Közigazgatási Bíróság 3.653/1947. K. — 1948 január 28.

10.

Amennyiben a gyermek ellátottsága megszűnik, a családi pótlék csak abban az esetben utalványozható ki a legközelebbi hó 1. napjától, ha az igénybejelentés 30 napon belül megtörtént, késedelmes, vagyis 30 napon túl történt bejelentés esetén azonban a családi pótlék csak a bejelentés napját követő hó 1. napjától kezdve jár.

Közigazgatási Bíróság 1913. sz. E. H.

11.

A 15.600/1947. Korm. sz. rendelet 24. §-ának (1) bekezdése szerinti besorolásnál az igazoló eljárás során az előléptetéstől határozott időre kizárt közszolgálati alkalmazottat az igazoló bizottság határozatának jogerőre emelkedése évét közvetlenül követő év január hó 1. napjáig eltelt beszámítható szolgálati ideje alapján kell fizetési osztályba és fokozatba besorolni, s az utóbbi naptól kezdve számítandó az előléptetésből kizárás időtartama, amelynek elteltével várakozási idejének számítása tovább folytatódik.

Közigazgatási Bíróság 1909. sz. E. H.

12.

Az 5.000/1946. M. E. sz. rendelet alapján végelbánás alá vont ellátásra jogosult közszolgálati alkalmazottnak az illetményhez való igényük annak a hónapnak az utolsó napjával, amely hónapban a szolgálat köteleke alól felmentésük megtörtént, akkor is megszűnik, ha addig a nyugdíjuk vagy végkielégítésük még nem állapítottatott meg és az erről szóló értesítés a részükre még nem kézbesítetett.

Közigazgatási Bíróság XVIII. sz. osztályülési határozat.

13.

Az 5.000/1946. M. E. sz. rendelet alapján a tényleges szolgálatból elbocsátott, végelbánás alá vonni rendelt, rendszeresített állást betöltő, de öt évet meghaladó beszámítható szolgálati idővel nem rendelkező közszolgálati alkalmazottakat is megilleti a beszámítható javadal-

mazás négy havi összegével felérő végkielégítés, tekintet nélkül arra, hogy az ilyen közszolgálati alkalmazott teljesen munka- és keresetképtelen-e vagy sem.

Közigazgatási Bíróság XIX. sz. osztályülési határozat.

14.

Állásából végelbánás alá vonás mellett elbocsátott ideiglenes alkalmazott végkielégítése.

Ideiglenes alkalmazott végkielégítésre nem jogosult akkor sem, ha az 5.000/1946. M. E. sz. rendelet alapján történt létszámcsökkenés során állásából végelbánás alá vonás mellett bocsátották el.

Indokolás: A törvényhatósági bizottság közgyűlése a létszámcsökkenés során állásából végelbánás alá vonás mellett elbocsátott helyettes közszolgálati irodatisztát a végkielégítésre irányuló kérelmével, a vármegyei nyugdíjszabályrendelet 39. §-ának (2) bekezdésére, — valamint az 1912. LXV. t. c. 48. §-ának (5) bekezdésére hivatkozással azért utasította el, mert megállapítása szerint a kérelmező ideiglenes alkalmazott volt.

A panaszos ezzel szemben egyrészt azt vitatta, hogy végleges alkalmazott volt, másrészt érvelése szerint egyébként is közömbös, hogy a nyugdíjszabályrendelet hogyan rendelkezik az ideiglenes alkalmazottak végkielégítéséről, mert az 5.000/1946. M. E. sz. rendelet minden a rendelet alapján elbocsátott alkalmazott részére feltétlenül biztosítja a végkielégítést.

A bíróság a panaszos előadásával szemben az iratokból és pedig a panaszos törzskönyvi lapjából, valamint az alispán jelentéséből azt állapította meg, hogy a nevezett az 1941. évi április hó 1. napjától az 1945. évi december hó 1. napjáig mint *ideiglenes* kiegészítő, majd az 1945. évi december hó 1. napjától mint *helyettes* közszolgálati irodatiszt működött. Vagyis az első alkalmazása nem véglegesen rendszersített álláson, — az utóbbi pedig rendszersített álláson ugyan, de ideiglenes minőségben történt. Tehát az iratok szerint mindkét szolgálata ideiglenes jellegű volt.

Az alkalmazásnak ezt az ideiglenes jellegét nem változtatta meg az 1945. M. E. sz. rendelet alapján végrehajtott besorolása. Ugyanis a rendelet 46. § a értelmében minden tényleges közszolgálati alkalmazottat — tekintet nélkül alkalmazásának ideiglenes vagy végleges jellegére — fizetési osztályba kellett sorolni; de arra vonatkozó kifejezett rendelkezés hiányában a besorolás tényének, ezen túlmenő és a választást, kinevezést vagy véglegesítést pótló hatályt tulajdonítani nem lehet.

A panaszos által felhívott 62.000/1926. B. M. sz. rendelet sem tartalmaz olyan rendelkezést, amely szerint az ideiglenes szolgálatot a végkielégítésre való igény szempontjából véglegesnek lehetne tekinteni. E rendelet 4. pontjának I. bekezdése csupán a fizetési osztályba sorolás szempontjából számításba jövő tényleges szolgálat minősítésénél nem tesz különbséget a végleges és helyettesi szolgálat között.

Tévesen hivatkozik a panaszos az 1.030/1945. M. E. sz. rendeletnek a községi állások betöltését szabályozó rendelkezéseire is, mert a rendelet II. fejezetében foglalt szabályok szerint megüresedés, illetve az alkalmazottnak a hadműveletek következtében állomáshelyéről történt eltávozása esetén az összes községi állást választás (visszatartás, visszafogadás, megérősít) útján be kellett tölteni. Márpedig a panaszos maga sem állítja azt, hogy a hadműveletek után szolgálati helyére (a kiségitő alkalmazásába) visszatérve, őt a községi irodatiszti állásban a választás hatályával megérősítették volna. E nélkül pedig a végkielégítésre való igény jogossága szempontjából ideiglenes maradt a panaszosnak a községi irodatiszti álláson — de a főszolgabírótól (járási főjegyzőtől) eredő — alkalmazása — akár »ki-nevezés«, akár helyettesítés címén történt is az.

Végül — ellentétben a panaszos érvelésével — az 5.000/1946. M. E. sz. rendelet alapján elbocsátott alkalmazottak szolgálat alól való felmentésének és végkielégítésének szabályozása ügyében kiadott 8.740/1946. M. E. sz. rendelet 2. §-a nem biztosít minden egyes végelbánás alá vont alkalmazott részére végkielégítést, hanem közülük csak annak, aki egyébként »végkielégítésre jogosult«.

Mint hogy pedig az 1912: LXV. t.-c. 48. §-ának 5. bekezdése szerint az ideiglenes minőségben alkalmazottak a végkielégítésre nem igényjogosultak, a panaszosnak nincsen az utóbb felhívott rendelet alapján, ideiglenes alkalmazása következtében, jogos igénye a végkielégítésre.

Ezért a bíróság a panaszt mint alaptalant elutasította.

Közigazgatási bíróság 168/1948. K. — 1948 április 7.

15.

A rendszeresített álláson alkalmazott volt díjnok a 2.500/1945. M. E. sz. rendelet hatálybalépésekor, az 1945. évi április hó 1. napján végleges minőségű alkalmazottá vált, s az 5.000/1946. M. E. sz. rendelet alapján végelbánás mellett történt elbocsátása esetén végkielégítésre támasztott igénye az alkalmazás ideiglenessége, illetve volt díjnoki minősége miatt el nem utasítható.

Közigazgatási Bíróság XX. sz. osztályülési határozat.

16.

Attól az alkalmazottól, akit végleges díjnoki alkalmazásból ideiglenes jellegű kezelővé néveztek ki, a 2.500/1945. M. E. sz. rendelet alapján történt fizetési osztályba sorolása után már nem lehet az ellátást (végkielégítést) abból az okból megtagadni, hogy alkalmazása ideiglenes volt.

Közigazgatási Bíróság XXI. sz. osztályülési határozat.

17.

Az 5.000/1946. M. E. sz. rendelet alapján elbocsátott és végelbánás alá vont közalkalmazott végkielégítésének összegét, ha a tényleges szolgálat köteleke alól 1946. évi július 31. napja után mentették fel, az utoljára élvezett fizetésének megfelelő, nem pedig a végkielégítés kifizetésének időpontjában hatályban levő rendelkezések szerint járó beszámítható javadalmazás alapulvételével kell megállapítani.

Közigazgatási Bíróság 1904. sz. E. H.

18.

A létszámcsökkentés során elbocsátott közszolgálati alkalmazott végkielégítése szempontjából beszámítható javadalmazás.

Az 5.000/1946. M. E. sz. rendelet alapján végelbánás mellett elbocsátott és végkielégítésre jogosult közszolgálati alkalmazottak végkielégítésének megállapításánál is, — mint általában a közszolgálati alkalmazottakat megillető végkielégítés összegének megállapításánál (8.900/1946. M. E. sz. rendelet 2. § (1) és (2) bek.) beszámítható javadalmazásuk 60%-át kell alapul venni.

Indokolás. A vallás- és közoktatásügyi miniszter az 5.000/1946. M. E. sz. rendelet 2. §-ának 2. bekezdése b) pontja alapján elbocsátandónak kijelölt tanaszos végkielégítését az 1940. évi január hó 1-től 1945. évi december hó 31-ig számított 6 évi szolgálati ideje s a X. fizetési osztályban, a II. lakáspénzosztályba tartozó állomáshelynek megfelelően, a 8.000/1946.

M. E. sz. rendelet szerint alapul szolgáló havi 123 forint végkielégítésbe beszámítható javadalmazás alapján e beszámítható javadalmazás nyolc havi összegének 60%-ában, vagyis 590 forint 40 f-ben állapította meg.

A panaszos a határozattal szemben végkielégítésének 100%-ban való kiutalását kérte.

A bíróság a panaszt az alább kifejtett okokból elutasította.

A 8.900/1946. M. E. sz. rendelet 2. §-ának (1) bekezdése értelmében a közszolgálati alkalmazottat megillető végkielégítés-összegét a (2) bekezdésben meghatározott *beszámítható javadalmazás* alapulvételével kell megállapítani, a (2) bekezdés szerint pedig a végkielégítés összegének kiszámításánál beszámítható javadalmazásként a rendelethez csatolt 2. sz. kiutalásban feltüntetett összeg 60%-át kell számitásba venni.

Az idézett rendelethely tehát általános érvényű szabályul meghatározza, hogy a végkielégítés szempontjából mily összeget kell *beszámítható javadalmazásként* számitásba venni, vagyis, hogy az egyhavi végkielégítés összegét miként kell kiszámítani.

Igaz ugyan, hogy a fentebb hivatkozott rendeletszakasz (3) bekezdése szerint a tényleges szolgálatból az 5.000/1946. M. E. sz. rendelet 2. §-ának (2) és (3) bekezdése alapján elbocsátott alkalmazottat megillető végkielégítés összegét és a végkielégítés kifizetésének módját külön rendelet fogja szabályozni.

Az 1946. évi augusztus hó 1. napjától, vagyis a 8.900/1946. M. E. sz. rendelet hatálybalépésének napjától kezdődően alkalmazandó 8.740/1946. M. E. sz. rendelet azonban,

amely a 2. §-ában kimondja, hogy az 5.000/1946. M. E. sz. rendelet 2. §-ának (2) illetve (3) bekezdése alapján végelbánás alá vont és végkielégítésre jogosult alkalmazott végkielégítését a beszámítható javadalmazás hány havi összegében kell megállapítani és azt mily módon kell kifizetni, a *beszámítható javadalmazás* tekintetében a 8.900/1946. M. E. sz. rendelet fentebb idézett általános érvényű szabályától eltérő rendelkezést nem tartalmaz,

sőt, a 2. §-ának, (4) bekezdésében kifejezetten kimondja, hogy azokra nézve, akik a végkielégítésüket az 1946. évi augusztus hó 1. napjáig (vagyis a forint bevezetéséig) fel nem vették, a végkielégítés kifizetésének időpontjában lévő rendelkezések szerint járó beszámítható javadalmazást kell alapul venni.

Ebből pedig következik, hogy az 5.000/1946. M. E. sz. rendelet alapján végelbánás alá vont és végkielégítésre jogosult közszolgálati alkalmazottak részére az 1946. évi augusztus hó 1. napjától kezdődően a végkielégítés szempontjából *beszámítható javadalmazásként* a 8.900/1946. M. E. sz. rendelet fentebb idézett rendelkezései szerint irányadó összeget, vagyis az ehhez

a rendelethez csatolt 2. sz. kimutatásban feltüntetett összegek 60%-át kell számításba venni.

A panaszost tehát a megtámadott véghatározattal jogsérelem nem érte.

Közigazgatási bíróság 153/1948. K. — 1948. április 2.

19.

A polgári közszolgálatot megelőző tényleges katonai szolgálat hozzászámításánál (1912 : LXV. t.-c. 17. §) is alkalmazandó a 2.500/1945. M. E. sz. rendelet 25. §-ának (5) bekezdése, tehát ilyen esetben a hozzászámításnál nem a ténylegesen teljesített katonai szolgálat időtartamát kell számításba venni, hanem a nyugdíjba beszámítható szolgálati időt a tényleges katonai szolgálat megkezdése évének január hó 1. napjától kell számítani.

Közigazgatási Bíróság 1900. sz. E. H.

20.

A fegyverszüneti egyezmény létrejötte utáni időben teljesített katonai szolgálat, a nyugdíjba beszámítható szolgálati időhöz a hadiév hozzászámításáról szóló 4.240/1943. M. E. sz. rendelet szempontjából csak abban az esetben jöhet figyelembe, amennyiben a közszolgálati alkalmazott katonai szolgálatát a Németország elleni háborúban teljesítette és mindazoknak a feltételeknek megfelelt, amelyeket a hivatkozott rendelet a hadiév-számlálásnak előfeltevéleül megállapított.

Közigazgatási Bíróság 1901. sz. E. H.

21.

Az 1937. évi december hó 31-i országhatáron kívül eső területről visszatért és ideiglenesen szolgálatba állított közalkalmazottnak illetményét, illetőleg nyugugalomba helyezése esetében nyugdíját, elhalálozás esetében pedig özvegyének ellátását annak a lakáspénzosztálynak megfelelő fizetés, illetve nyugdíjba beszámítható javadalmazás összegének alapulvételével kell megállapítani, amelybe az a város (község) tar-

tozik, ahol a közalkalmazott ideiglenes szolgálata alatt szolgálatot teljesít, vagy utolsó tényleg-s szolgálata alatt szolgálatot teljesített.

Közigazgatási Bíróság XVII. sz. osztályülési határozat.

22.

Az 1912 : LXV. t.-c. 13. §-ának (2) bekezdésében foglaltak alkalmazásánál, vagyis az egyhuzamban szabadságon töltött egy év megállapításánál, több részletben kivett szabadság esetén a közbeesőleg tényleges szolgálatban töltött időt csak akkor lehet a szabadság megszakításának tekinteni, ha ez a szabadságon töltött időnek a felét eléri vagy meghaladja.

Közigazgatási Bíróság 1902. sz. E. H.

Jegyzet. Az 1912 : LXV. t.-c. 13. §-ának 2. bekezdésében foglalt rendelkezés értelmében a nyugdíj megállapításánál be kell számítani a z illetmények élvezete mellett vagy a nélkül szabadságon töltött időt, de csak akkor, ha az egyhuzamban egy évet meg nem halad. A törvény idézett rendelkezésének kijátszását akadályozza meg az elvi határozatban foglalt döntés olyan esetben, ha a közszolgálati alkalmazott több alkalommal megy szabadságra egyenként ugyan egy éven alulmaradó, összesen azonban az egy évet lényegesen meghaladó időre.

23.

Az a körülmény, hogy kis- és nagyközségekben az előljáróság, valamint a segéd- és kezelőszemélyzet választása az 1886 : XXII. t.-c. 72., 79. és 80. §-ainak rendelkezése ellenére titkos szavazás útján történt, a választás megsemmisítésére egymagában okul nem szolgálhat.

Közigazgatási Bíróság XIV. sz. osztályülési határozat.

24.

A község képviselőtestületének közérdeklődésében hozott határozata (jegyzőválasztás) ellen a törvényhatósági bizottság kisgyűlésehez lehet fellebbezni.

Közigazgatási Bíróság 299/1948. K. — 1948. március 3.